

Hankasalmi

OPIKELUHUOLTO- SUUNNITELMA

Esi- ja perusopetus, perusopetukseen valmistava opetus
sekä lukiokoulutus

Hyväksytty sivistyslautakunnassa 12.9.2023

JOHDANTO	4
1 Opiskeluhuollon määrittely, tavoitteet ja toimintaperiaatteet	5
1.1 <i>Opiskeluhoolto Hankasalmella</i>	6
2 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut.....	6
3 Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat	8
3.1 <i>Monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä.....</i>	10
3.2 <i>Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä</i>	11
4 Yksilökohtainen opiskeluhoolto	12
4.1 <i>Monialainen asiantuntijaryhmä</i>	12
4.2 <i>Opiskeluhoitokertomusten laatiminen</i>	14
4.3 <i>Opiskeluhoollon asiakirjojen kirjaamis- ja salassapitokäytänteet.....</i>	14
5 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon palvelut.....	16
5.1 <i>Esiopetus/neuvolan terveydenhoitaja</i>	16
5.2 <i>Kouluterveydenhuolto</i>	16
5.3 <i>Opiskeluterveydenhuolto.....</i>	17
5.4 <i>Psykologi- ja kuraattoripalvelut</i>	18
5.5 <i>Yhteydenotto opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi</i>	19
6 Muut opiskeluhoollon monialaiset palvelut ja tukitoimet	21
6.1 <i>Kouluruokailu</i>	21
6.2 <i>Koulukuljetus.....</i>	21
6.3 <i>Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta.....</i>	22
6.4 <i>Kummi-, tukioppilas-, oppilas/opiskelijakunta- ja tutortoiminta.....</i>	22
6.5 <i>Koulunkäynninohjaajan ja tulkitsemispalveluiden tuki</i>	24
6.6 <i>Oppilaanohjausmenettelyt.....</i>	25
6.7 <i>Tuki nivelvaiheessa.....</i>	26
6.8 <i>Harrastamisen Suomen malli.....</i>	28
6.9 <i>Nuorisopalvelut</i>	29
6.10 <i>Kasvatus- ja perheneuvola.....</i>	30
6.11 <i>Erikoissairaanhoido ja sairaalakoulu.....</i>	31
6.12 <i>Lastensuojelu.....</i>	33

6.13	<i>Ankkuritoiminta</i>	34
6.14	<i>Maahanmuuttajaoppilaan opiskeluhuollollinen tuki</i>	35
6.15	<i>Muita tukipalveluja</i>	35
7	Yhteistyö oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa	39
7.1	<i>Kodin ja koulun yhteistyö</i>	39
7.2	<i>Oppilaan ja opiskelijan vaikuttamismahdollisuudet koulu yhteisössä</i>	39
7.3	<i>Huoltajille tiedottaminen</i>	40
7.4	<i>Tiedonsaanti</i>	40
8	Opiskelun ja toimintaympäristön turvallisuus	41
8.1	<i>Turvallinen arki ja sen edistäminen</i>	41
8.2	<i>Järjestyssäännöt ja seuraamukset</i>	41
8.3	<i>Poissaolot ja niiden seuranta</i>	43
8.4	<i>Oppilaan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä</i>	45
	<i>Esi – ja perusopetuksessa sekä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa</i>	45
	<i>Lukiossa</i>	46
	<i>Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Hankasalmen lukiossa (SIVLTK 14.6.2022 § 67)</i>	46
8.5	<i>Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa</i>	47
9	Opiskeluhuollon arviointi ja kehittäminen	48
	Liitteet	50
	<i>Liite 1. Tarkasteluoikeudet aiempiin opiskeluhuollollisiin asiakirjoihin</i>	50
	<i>Liite 2. Sosiaalihuoltolain 35 §:n mukainen ilmoitus henkilön palvelun tarpeesta</i>	51
	<i>Liite 3. Lastensuojelulain LsL 25 § mukainen lastensuojeluilmoitus</i>	51
	<i>Liite 4. Hankasalmen kunnan perusopetuksen järjestyssäännöt</i>	52
	<i>Liite 5. Hankasalmen lukion järjestyssäännöt</i>	53
	<i>Liite 6. Epäasiallinen käyttäytyminen</i>	54
	<i>Liite 7. Häiritsevä esine tai aine</i>	55
	<i>Liite 8. Kielletyn esineen tai aineen tarkastaminen ja pois ottaminen</i>	56
	<i>Liite 9. Vaaraa aiheuttavan esineen tai aineen tarkastaminen ja pois ottaminen</i>	57
	<i>Liite 10. Toiminta väkivaltatilanteessa</i>	58
	Oppilashuoltoa ohjaavat asiakirjat	60

JOHDANTO

Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta tuli voimaan 1.8.2014 ja sitä on päivitetty 1.1.2023. Laki kattaa oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen. Opiskeluhoito-ilmaisu on uudissana. Sen sisältö voidaan pukea kaavaksi: opiskeluhoito = oppilashuolto + opiskelijahuolto. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään esi- ja perusopetuksessa olevan oppilaan sekä lukiossa että ammatillisessa koulutuksessa olevan opiskelijan oikeudesta opiskeluhoitoon. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki kokoaa perusopetus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön sekä lastensuojelulakiin sisältyvät oppilas- ja opiskelijahuoltoa koskevat säännökset.

Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämismääräykset siirtyivät hyvinvointialueille 1.1.2023. Keski-Suomen hyvinvointialue vastaa opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opetuksessa tai koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Opiskeluhoitoa toteutetaan koko oppilaitosta tukevana monialaisena, suunnitelmallisena ja yhtenäisenä kokonaisuutena yhteistyössä opetustoimen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten, oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan kuntakohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Sen lisäksi voi olla koulukohtaisia tai useamman koulun yhteisiä suunnitelmia. Hankasalmella on laadittu koko kunnan yhteinen esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoitoa koskevaa osuutta sekä opiskeluhoitosuunnitelmaa.

Tässä asiakirjassa käytetään esiopetukseen, perusopetukseen valmistavan ja perusopetukseen osallistuvasta lapsesta ja oppilaasta nimeä oppilas. Hankasalmella esiopetusyksiköt ovat koulujen yhteydessä. Hankasalmella esiopetus siirtyi kokonaan opetustoimen järjestettäväksi 1.8.2020. Tämän lisäksi esiopetukseen osallistuvilla on oikeus täydentävään varhaiskasvatukseen. Valmistavaa opetusta järjestetään Hankasalmella tarvittaessa omana ryhmänä tai integroituna perusopetuksen ryhmään.

Koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyö

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma perustuu hyvinvointialueen koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin.

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite em. opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa. Lisäksi opiskeluhoitopalvelujen osallistuminen suunnitelman valmisteluun säädetty oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

! Koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Myös ulkopuoliseen opiskeluhooltoon osallistutaan.

! Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon omavalvonnan toteutumisesta.

Kristiina Laitinen OPH

1 Opiskeluhoollon määrittely, tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaiden ja opiskelijoiden koulutyöhön liittyvän psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitoa sekä ennaltaehkäisevää toimintaa. Opiskeluhoolto on monialaista sekä yksilöllistä että yhteisöllistä tukea, jota toteutetaan yhdessä oppilaiden, heidän huoltajiensa, opetus-, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden palveluverkoston jäsenten kanssa.

Opiskeluhoolto nivoutuu osaksi koulun arkea ja perustehtäviä. Opiskeluhoitosuunnitelmassa korostetaan erityisesti koko koulun yhteisöllisyyttä, yhteistyötä huoltajien kanssa ja varhaista puuttumista huolenaiheisiin, ja siten hyvinvoinnin turvaamista lapsen ja nuoren arkiympäristössä. Opiskeluhoollon lisäksi koululla on käytettävissä kaikki yleisen, tehostetun ja erityisen tuen keinot oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi.

Opiskeluhoollon avulla

- tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä
- edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä
- edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia
- tuetaan oppimista ja hyvinvointia sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia.

1.1 Opiskeluhoolto Hankasalmella

2 Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

Esi- ja perusopetusta järjestetään Aseman (111 oppilasta) ja Niemisjärven (67oppilasta) ja Kuuhankaveden alakouluilla (127 oppilasta) sekä Kuuhankaveden yläkoululla (186 oppilasta). Esi- ja perusopetuksessa on yhteensä 505 oppilasta, joista esioppilaita 37. Toisen asteen opintoja järjestetään Hankasalmen lukiossa, jossa on 81 opiskelijaa.

Tilanne elokuussa 2023: Tehostettua tukea tarvitsee Aseman alakoulussa 26, Kuuhankaveden alakoulussa 24, Niemisjärven alakoulussa 12 ja Kuuhankaveden yläkoulussa 52 oppilasta. Erityistä tukea tarvitsee Aseman alakoulussa 7 (josta pidennetty oppivelvollisuus neljällä), Kuuhankaveden alakoulussa 6, (joista pidennetty oppivelvollisuus kahdella), Niemisjärven alakoulussa 7, (josta pidennetty oppivelvollisuus yhdellä) ja Kuuhankaveden yläkoulussa 24 oppilasta, (joista pidennetty oppivelvollisuus kahdeksalla).

Maahanmuuttotaustaisia oppilaita Aseman alakoulussa 10, Kuuhankaveden alakoulussa 4, Niemisjärven alakoulussa 0 ja Kuuhankaveden yläkoulussa 2 oppilasta.

Koulut yhteensä (505 oppilasta):

Tehostettu tuki alakouluissa 62 oppilaalla ja yläkoulussa 52 oppilaalla, yhteensä 114 (22,57 %).

Erityinen tuki alakouluissa 20 oppilaalla ja yläkoulussa 24 oppilaalla, yhteensä 44 (8,71 %), joista pidennetty oppivelvollisuus 15 (2,97 %).

Maahanmuuttajataustaisia oppilaita yhteensä 16 (3,17 %).

Hankasalmen kunta tarjoaa oppilailleen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, psykologin ja kuraattorin palveluja. Opiskeluhuollon työntekijät toimivat kaikilla peruskouluilla sekä opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä Hankasalmen perhekeskuksessa, Kirkkotie 11, 41520 Hankasalmi

Oppilaille ja opiskelijoille on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin ja kuraattorin kanssa ja päästä tarvittaessa terveydenhoitajan vastaanotolle. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulutyöpäivänä sen jälkeen, kun oppilas, opiskelija tai huoltaja on tätä pyytänyt - kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä.

Hankasalmen kunnan opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten henkilötyövuodet 2023-2024: terveydenhoitaja 1, koululääkäri 0.2, kuraattori 1 ja koulupsykologi 1.

Psykologi hoitaa tarpeen mukaisesti esi- ja perusopetuksen sekä lukion psykologipalvelut. Vastaanotto toimii ajanvarausperiaatteella. Aseman ja Niemisjärven kouluilla psykologi on tavattavissa tarpeen mukaan. Myös Jyväskylän perheneuvolan psykologi ja sosiaalityöntekijä hoitavat tarvittaessa varhaiskasvatusikäisten ja alakoululaisten asioita. Psykologin vastuulle kuuluvat kaikki esi- ja perusopetuksen oppilaat sekä Hankasalmen lukion opiskelijat.

Kuraattori työskentelee yhteistyössä Hankasalmen kunnan esi- ja perusopetuksen sekä lukion oppilaan/opiskelijan, vanhempien, opettajien ja muiden oppilaan/opiskelijan sosiaaliseen verkostoon kuuluvien kanssa. Kuraattorin päätoimipiste on kirkonkylällä. Aseman ja Niemisjärven kouluilla kuraattori on tavattavissa viikoittain ja tarpeen mukaan. Yhteyttä voi ottaa puhelimitse, sähköpostilla, Wilmalla tai tulemalla paikan päälle oppilashuollon tiloihin. Kunnassa on myös vastaava kuraattori, joka on kunnan sosiaalityöntekijä.

Oppilaitoskohtaiset opiskeluhoitoryhmät vastaavat opiskeluhoitotyön suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Kuntakohtaisen ryhmän tehtävänä on myös opiskeluhoollon kehittäminen ja seuranta.

3 Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Esi- ja perusopetuksessa sekä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Oppilaiden ja huoltajien kuulluksi tuleminen ja osallisuus on yhteisöllisessä opiskeluhoitossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Osallisuutta lisäävät toimintatavat ehkäisevät myös ongelmia, edesauttavat niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Yhteisöllisen opiskeluhoiton tavoitteena on:

- seurata, arvioida ja kehittää koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia
- huolehtia koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä
- tehdä yhteistyötä oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa
- kehittää toimintatapoja muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten kanssa.

Toimintatapoja (kohteena voi olla luokka, muu ryhmä, koko yhteisö):

- tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä mielenterveyttä edistävät toimet
- kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät ja vähentävät toimet
- opintojen etenemistä edistävät toimet
- koulutyön ja opintojen järjestäminen hyvinvointia tukevasti
- terveellisiä elintapoja ja vireyttä lisäävät toimet
- koulu- ja oppilaitosympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta lisäävät toimet
 - THL kouluterveyskysely joka toinen vuosi parittomina vuosina
 - terveydellisten ja turvallisten olojen valvonta (poistumisharjoitukset, palotarkastukset, opiskelu ympäristön terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset 3 v välein sekä lukuvuoden alussa turvakäytänteiden läpikäynti ryhmissä, henkilöstön vuosittaiset työtyytyväisyyskyselyt, Ankkuripoliisin konsultaatio)
 - Tuloksista tiedotetaan opetushenkilöstöä, opiskeluhoitopalveluiden henkilöstöä, oppilaita ja heidän huoltajiaan.
- oppilaiden, opiskelijoiden ja vanhempien osallisuutta lisäävät toimet
- yhteistoiminta koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan huoltajia. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa.

Ks. Lisätietoja Hankasalmen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma (SIVLTK 13.12.2022 § 107)

Lukiossa:

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä suunnittelee, seuraa ja arvioi toimia opiskeluyhteisön terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteisöllisen opiskelijahuollon edistäminen kuuluu kaikille Hankasalmen lukiossa työskenteleville osana heidän päivittäistä toimintaansa. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. Opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan ja tarvittaessa annetaan myös henkilökohtaista ohjausta käytettävissä olevista opiskeluhoitoon palveluista.

Opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyttä, turvallisuutta sekä opiskelijoiden osallisuutta edistetään seuraavilla tavoilla:

- uudet opiskelijat perehdytetään lukion käytänteisiin
- uusien opiskelijoiden ryhmäyttäminen ja tutortoiminta
- opiskelijakunnan aktiivinen toiminta (mm. aloitteet, kannanotot, tapahtumat)
- selkeät järjestyssäännöt päihitteettömyys koulun alueella ja suunnitelma sen hoitamiseksi, työrauhan turvaaminen
- terveydellisten ja turvallisten olojen valvonta (poistumisharjoitukset, palotarkastukset, opiskeluympäristön terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset 3 v välein sekä lukuvouden alussa turvakäytänteiden läpikäynti ryhmissä, henkilöstön vuosittaiset työtyytyväisyyskyselyt, THL:n kouluterveyskysely joka toinen vuosi ja muut kyselyt, Ankkuripoliisin konsultaatio)
- tapaturmien ehkäiseminen, opetushenkilöstön ensiaputaitojen ylläpitäminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa kuvataan koulun turvallisuussuunnitelmassa ja muissa koulun toimintaohjeissa, jotka löytyvät koululta turvallisuuskansiosta
- opiskelijan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä kuvataan kyseisessä suunnitelmassa
- opiskelijoiden tasa-arvoinen kohtelu kuvataan toiminnallisen tasa-arvon suunnitelmassa
- äkillisissä uhka- ja vaaratilanteissa toimiminen ja niihin varautuminen kuvataan koulun turvallisuussuunnitelmassa

Huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja osallisuutta edistetään seuraavilla tavoilla:

- vanhempainillat järjestetään tarkoituksen mukaisella tavalla joko vuositasoittain tai kaikkien vuosiluokkien yhteisinä
- vanhempainneuvoston toiminta
- vanhempia kutsutaan lukion tapahtumiin
- viestintä koulun ja huoltajien välillä
- ryhmänohjaajan yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa edistetään seuraavilla toimintamalleilla:

- toimintatavat opinto-ohjauksessa
- ryhmänohjaus ja ryhmänohjaajatapaamiset
- ryhmänohjaaja ja rehtori seuraavat poissaoloja ja opintojen edistymistä

Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa edistetään osallistamalla opiskelijoita seuraavilla toimintamalleilla:

- opiskelijat osallistuvat teemapäivien ja juhlien suunnitteluun ja järjestämiseen
- oppilaskunnan hallitus osallistuu koulun suunnitteluryhmiin, opettajakokouksiin ja muihin elimiin (esim. oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä; Ruokaraati)

Yhteisöllistä opiskelijahuoltoa edistetään tekemällä yhteistyötä seuraavien opiskelijoiden mielekästä vapaa-ajan käyttöä, harrastustoimintaa, terveitä ja turvallisia elämäntapoja sekä vaihtamismahdollisuuksia edistävien tahojen kanssa:

- nuorisotoimen työntekijät (etsivät ja nuorisotiedottaja) esittäytyvät ja ovat opiskelijoiden tavattavissa lukiolla
- sosiaalitoimen alaan kuuluvissa asioissa kuraattori toimii yhteyshenkilönä
- yhteiskuntaopin YH3-kurssin ryhmä vieraillee seuraamassa käräjäoikeuden istuntoa
- muita yhteistyötahoja ovat 4H-yhdistys, seurakunta, TE-keskus, paikalliset yrityskummit
- Ohjaamo Pollari
- päihdekasvatusta hankitaan alan toimijoilta

Moniammatillinen oppilaitoskohtainen opiskelijahuoltoryhmä edistää yhteisöllistä opiskelijahuoltoa seuraavilla toimintamalleilla:

- kokousta vähintään kerran lukukaudessa
- käsittelee ja suunnittelee jatkotoimia THL:n kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta
- opiskelijahuoltoryhmän toiminnasta tiedottaminen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden omon tunneilla
- opiskeluhuoltopalveluiden esittely vanhempainilloissa ja tiedotteiden jakaminen opinto-oppaassa ja Wilmassa
- opettajien kanssa tehtävä yhteistyö (esim. terveysneuvontaa terveystiedon opettajalle tai ryhmänohjaajalle mm. hyödyntäen kouluterveyskyselyn tuloksia; konsultaatiot ryhmäohjaajille)

3.1 Monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä

Hankasalmella toimii monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ryhmän toiminnasta ja koollelutsumisesta vastaa sivistystoimenjohtaja. Sivistyslautakunta vastaa ryhmän nimeämisestä oman hallinnonalansa osalta ja vastaavasti muiden hallintokuntien toimielimet nimeävät edustajansa. Monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Monialaisen opiskeluhuollon tehtävät on liitetty olemassa olevaan sivistyslautakunnan nimeämään Lasten ja nuorten ohjaus- ja palveluverkostoon. Palveluverkoston jäsenenä ovat sivistystoimenjohtaja, nuorisotyöntekijä, varhaiskasvatuspäällikkö, hyvinvointipäällikkö, vastaava nuorten työpajaohjaaja, sivistyslautakunnan jäsen ja 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja. Muina

mahdollisina jäseninä nuorisovaltuuston edustaja, Hankasalmen seurakunnan edustaja, poliisin edustaja ja Keski-Suomen hyvinvointialueen nimeämät edustajat.

Lasten ja nuorten palveluverkosto käsittelee kerran vuodessa opiskeluhuollon ohjausryhmälle asetettuja tehtäviä ja tällöin ryhmän kokoukseen osallistuvat myös opinto-ohjaaja, erityisopetuksen koordinaattori sekä koulujen johtajat/rehtorit.

Ryhmä kokoontuu kerran lukuvuodessa suunnittelemaan, arvioimaan, ohjaamaan sekä kehittämään esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhuoltoa. Se voi myös järjestää asiantuntijoiden kuulemisia ja koulutusta. Se määrittelee yleisiä linjoja ja tarkastelee tilannetta kokonaisuutena näkökulmasta eikä käsittele yksittäisen koulun tai oppilaan asioita.

Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtäviä:

- koordinoita, arvioida ja kehittää opiskeluhoitoa
- tuoda yhteiseen keskusteluun niin oman näkökulmansa palveluiden kehitystarpeista kuin myös lasten ja nuorten mielipiteitä
- seurata opiskeluhoitoa koskevien asioiden kehitystä valtakunnallisella tasolla ja pyrkiä saattamaan uudistuksia käytäntöön kuntatasolla
- huolehtia opiskeluhoitosuunnitelman päivittämisestä
- ottaa vastaan opiskeluhuollon kehittämis- ja muutosaloitteet
- seurata ja arvioida opiskeluhuollon tarpeiden ja palveluiden vastaavuutta ja antaa lausuntoja esim. talousarvioesitystä varten opiskeluhuollon taloudellisten resurssien turvaamiseksi

3.2 Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä

- Kuuhanaveden yhtenäiskoulu ja Hankasalmen lukio (yhteinen)
- Aseman koulu
- Niemisjärven koulu

Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilaitoskohtaista monialaista opiskeluhoitoryhmää johtaa koulunjohtaja / rehtori, joka toimii myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana tai vähintään kerran lukukaudessa. Jäseninä ryhmässä ovat koulunjohtajan / rehtorin lisäksi erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, tarvittaessa kunnan vastaava kuraattori sekä opinto-ohjaaja niissä kouluissa, joissa se on. Vanhempainyhdistyksen edustaja ja oppilas- ja opiskelijakunnan edustaja ovat mukana vähintään kerran lukuvuodessa. Oppilaitoksen opiskeluhoollosta ja sen palveluista vastaavat henkilöt päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Lisäksi oppilaitoskohtaisiin opiskeluhoitoryhmiin voidaan kutsua tarvittaessa eri alojen asiantuntijoita.

Opiskeluhoitoryhmässä käsitellyistä yleisistä asioista tiedotetaan koko koulun henkilökuntaa. Tiedotusmenettelyistä sovitaan koulukohtaisesti. Tiedottaminen on erittäin tärkeää ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta.

Ryhmän keskeiset tehtävät:

- yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen
- muun yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttaminen ja kehittäminen

Yhteisöllisessä oppilashuollossa hyödynnetään kyselyjä ja yhteenvedoja kuten kouluterveyskysely, muut huoltaja- ja oppilas/opiskelijäkyselyt, terveystarkastusten yhteenvedot, Move-tulokset ja terveydellisten olojen tarkastukset.

4 Yksilökohtainen opiskeluhoito

4.1 Monialainen asiantuntijaryhmä

Esi- ja perusopetuksessa sekä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa

Yksilökohtaisessa opiskeluhoitoasian käsittelyssä asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti.

Se sisältää yksittäiselle oppilaalle suunnatut

- opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattori sekä kouluterveydenhuollon palvelut
- monialaiset yksilökohtaiset opiskeluhoillon palvelut

Yksilökohtainen opiskeluhoito edellyttää aina oppilaan ja tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumusta. Suostumus kirjataan Wilmaan opiskeluhoollollinen palaverimuistioon. Oppilaan toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa oppilaan iän, kehitystason ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti. Oppilaan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua esim. asiantuntija tai oppilaan läheinen. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. Oppilaan tai huoltajan kirjallista suostumusta ei sen sijaan tarvita yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyviin käsitteilyihin ja selvitysten laadintaan.

MONIALAINEN ASIANTUNTIJARYHMÄ

käsittelee yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyviä asioita, kootaan tapauskohtaisesti

Koulujen monialaiset asiantuntijaryhmät kootaan lain edellyttämällä tavalla tapauskohtaisesti ja tehtävät ovat lainmääräysten mukaiset. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, jonka on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen lain määrittelemien sisällöin (20§). Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. Ryhmän kirjaamat opiskeluhoitokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitorekisteriin, jonka vastuuhenkilönä on kullakin koululla koulunjohtajan/rehtorin lukuvuosittain nimeämä opettaja.

Sivistyslautakunnan päätös 24.6.2014, 65 §

Lukiossa

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, opiskelijaterveydenhuoltopalveluja ja tarpeen tullen myös psykologi- ja kuraattori- palveluja sekä muita yksittäistä opiskelijaa tukevia opinto-ohjauksellisia ja erityisen tuen palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013,11 ja 18§)

Yksittäisen opiskelijan asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Siihen voi kuulua kulloisenkin tarpeen mukaan terveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi, opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja tai muu asian kannalta keskeinen henkilö. Ryhmään voidaan kuitenkin nimetä asiantuntijoita jäseniksi vain opiskelijan, tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa opiskeluhoitokertomukseen yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot sen mukaisesti, mitä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätään. Asiakirjat talletetaan opiskeluhoitorekisteriin, jonka nimetty vastuuhenkilö päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämisessä:

- Opiskelijalle kerrotaan ymmärrettävässä muodossa hänen oikeuksistaan ja häneen vaikuttavista asioista.
- Jos koulun tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee apua tai tukea, hän ottaa yhteyttä yhdessä opiskelijan kanssa sovitusti opiskeluhoitoryhmän jäseniin. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä.
- Opiskeluhoitoryhmän jäsen voi hoitaa asian itse, jos arvioi, että ei ole tarvetta koota

moniammatillista työryhmää.

- Ryhmän kokoa se lukion opiskeluhuollon tai henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu.
- Tarvittaessa opiskelija ohjataan, muissa kuin terveyteen liittyvissä asioissa, kääntymään oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden puoleen (mm. sosiaalityö, poliisi, nuorisotoimi)

4.2 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus opiskeluhoollollisena muistiona Wilmaan. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa siihen yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot. Kirjauksia voivat tehdä myös asiantuntijaryhmän muut jäsenet. Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi.

Kertomukseen kirjataan yksittäisen oppilaan

- nimi, henkilötunnus, kotikunta, yhteystiedot
- alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- asian aihe ja vireillepanija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet (esim. tutkimukset sekä pedagogiset arviot ja selvitykset)
- tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- kokouksessa tehdyt päätökset
- päätösten toteuttamissuunnitelmat sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- toteutetut toimenpiteet
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjaajan nimi ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, rekisterinpitäjä kirjaa

- mitä tietoja on luovutettu
- kenelle niitä on luovutettu
- millä perusteella luovutus on tehty (LIITE 1.)

4.3 Opiskeluhoollon asiakirjojen kirjaamis- ja salassapitokäytännöt

Opiskeluhoitokertomukset säilytetään oppilaitoskohtaisissa opiskeluhoitorekistereissä. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää rekisteriä. Rekisterin oppilaitoskohtainen vastuuhenkilö päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin (Sivistyslautakunnan päätös 24.6.2014, 65 §).

Opiskeluhoitorekisterissä olevat tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa sivulliselle, ellei siihen ole kirjallista lupaa asianomaiselta oppilaalta tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksen merkitystä, hänen huoltajaltaan. Tiedon luovuttamiseen oikeuttavat myös eräät lait (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta, luku 7 ja Perusopetuslaki 40 §). Muiden opiskeluhoillon asiakirjojen arkistointi ja muut säilytykseen liittyvät käytänteet määritellään oppilaitoskohtaisissa rekisteriselosteissa.

Neuvolan-, kouluterveydenhuollon ja opiskeluterveydenhuollonhenkilöstö ja koulupsykologi kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti kuraattori kirjaa asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen. Opiskeluhoitoryhmän käytössä olevat asiakirjat (opiskeluhoillon lomakkeet, opiskeluhoitoasiakirja ja kokousmuistio) säilytetään lukitussa tilassa ja niiden käsittelystä vastaa koululle nimetty rekisterinpitäjä.

5 Yksilökohtaisen opiskeluhoollon palvelut

5.1 Esiopetus/neuvolan terveydenhoitaja

Lastenneuvolassa seurataan ja tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä ja tarjotaan kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet. Tavoitteena on myös tukea lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, vanhemmaksi kasvamista ja parisuhdetta sekä edistää perheen sosiaalista tukiverkostoa.

Vanhempia autetaan löytämään keinoja ratkaista perheen ongelmia ja luottamaan omiin kykyihinsä kasvattajina. Lastenneuvolassa tarjotaan terveystarkastuksia, seulontatutkimuksia, ohjausta ja neuvontaa. Tarvittaessa järjestetään lapselle tai hänen perheelleen lisäkäyntejä, ohjataan heidät jatkotutkimuksiin tai muun tuen piiriin. Perheen asiakkuus jatkuu neuvolassa raskauden alusta lapsen kouluunlähtöön saakka.

Ottamalla yhteyttä paikkakunnan lastenneuvolaan joko puhelimitse tai verkkoasioinnin kautta voidaan varata aika neuvolaan. Verkkoasioinnin kautta voi varata ajan 1-6-vuotiaan lapsen määräaikaiseen terveystarkastukseen.

5.2 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen ja maksuton perusterveydenhuollon ehkäisevä palvelu, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyy oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä huoltajien kasvatus-työn tukeminen eri menetelmin. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu lisäksi koulu ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. (Lapset, nuoret ja perheet vastuualueen vastuualuejohtajan päätös 21.2.2023)

Kouluterveydenhuollon palvelut tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue osana opiskeluhoollon palveluita ja kouluterveydenhuollon asiantuntijoina toimivat terveydenhoitajat.

Kouluterveydenhuolto toimii määrättyinä päivinä kaikilla perusopetusta tarjoavilla kouluilla.

Kouluterveydenhoitaja on terveyden edistämisen asiantuntija koulussa. Hän vastaa hoitotyön asiantuntijuudesta opiskeluhoollossa. Terveystarkastajan tehtävät liittyvät kouluyhteisöön ja ympäristöön, yksittäiseen oppilaaseen ja perheeseen sekä monialaiseen yhteistyöhön. Kouluterveydenhoitaja osallistuu opiskeluhoolloryhmiin, opiskeluhoollosuunnitelman laatimiseen sekä kouluyhteisön terveellisuuden ja turvallisuuden edistämiseen ja seurantaan.

Terveystarkastaja tapaa oppilaita ja huoltajia terveystarkastusten sekä avointen vastaanottojen (terveydelliset asiat) sekä kohdennettujen terveystapaamisten yhteydessä. Terveystarkastaja järjestää ja toteuttaa oppilaiden määräaikaisten terveystarkastukset sekä tarvittaessa selvittää tarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen vuosittain. Laajat terveystarkastukset 1., 5. ja 8. luokalla toteutetaan yhdessä koululääkärin kanssa. Huoltajat ovat tervetulleita kaikkiin tarkastuksiin, erityisen tärkeää heidän mukanaolonsa on koko perheen terveyttä ja hyvinvointia tukevissa laajoissa tarkastuksissa.

Kouluterveydenhuollossa hoidetaan vain ne koulupäivän ja koulumatkan aikana sattuneet tapaturmat, joissa vaaditaan terveydenhuollon ammattilaisen arviota. Vapaa-ajan tapaturmien hoito tulee järjestää kotona, oman alueen terveysasemalla tai muussa huoltajien valitsemassa hoitopaikassa. Koulun henkilökunnan toivotaan olevan ensin puhelimitse yhteydessä koulun terveydenhoitajaan ennen oppilaan saattamista vastaanotolle. Myös koululla on oltava ensiaputarvikkeita ja valmius ensiavun antamiseen, sillä terveydenhoitaja ei aina ole tavoitettavissa ensiapua vaativissa tilanteissa. Oppilaan sairastuessa kesken koulupäivän on koulun henkilökunta yhteydessä huoltajiin, jotka järjestävät oppilaalle kuljetuksen kotiin sekä tarvittaessa jatkohoitoon. Terveydenhoitajalla käyntiä tulee välttää, mikäli se ei ole ehdottoman tarpeellista oppilaan terveydentilan vuoksi, jotta tartuntatautien leviämistä saadaan ehkäistyä. Sairaanhoidolliset toimenpiteet sekä sairauksien toteaminen ja hoito toteutetaan tarvittaessa avoterveydenhuollossa omalla terveysasemalla.

Oppilaiden lyhyt- tai pitkäaikaissairauksia hoidetaan omalla terveysasemalla tai muussa hoitoyksikössä. Jatkuvaa, lyhytkestoista tai tilapäistä lääkehoitoa koulupäivän aikana toteutetaan vain sovitusti koulun aikuisten toimesta. Koulupäivänaikaisen lääkehoidon käytännön toteuttamisesta laaditaan yhdessä huoltajien ja koulun lähiaikuisten kesken sekä tarvittaessa yhteistyössä terveydenhuollon kanssa yksilöllinen lääkehoitosopimus.

Suun terveystarkastus toteutetaan vähintään kolme kertaa peruskoulun aikana.

Lue lisää: [Suun terveydenhuolto](#)

Opiskeluhuollon yhteistyö

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen monialaista opiskeluhoitoa. Yhteistyötä tehdään opettajien, koulukuraattorien ja -psykologien kanssa sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhoollon työssä. Kouluterveydenhuolto on myös mukana laatimassa ja päivittämässä koulun opiskeluhoollon suunnitelmaa.

5.3 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut opiskelijoille, edistää opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä opiskeluympäristön ja -yhteisön hyvinvointia. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on myös tunnistaa varhaisessa vaiheessa opiskelijan erityisen tuen tai tutkimuksen tarve ja tukea opiskelijaa sekä tarvittaessa ohjata jatkotutkimuksiin tai -hoitoon.

Opiskeluterveydenhuollon keskeisinä periaatteina ovat opiskelijalähtöisyys, varhainen puuttuminen ja monialainen yhteistyö. Työn tärkeitä suuntaviivoja ovat myös yksilöllisyys, tasaver-taisuus, opiskelijan omien voimavarojen vahvistaminen sekä palvelujen vapaaehtoisuus. Opiskeluterveydenhuollon toiminta perustuu ensisijaisesti opiskeluhoollolakiin, terveydenhuollolakiin ja valtioneuvoston asetukseen. Toimintaa ohjaa ja valvoo sosiaali- ja terveysministeriö.

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät opiskelijoiden yksilöllinen terveyden- ja sairaanhoito,

joka sisältää mm. määräaikaista ja yksilöllisen tarpeen mukaisia terveystarkastuksia, seksuaaliterveysasiat sekä mielenterveys- ja päihdepalveluita.

Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana opiskelijoille tarjotaan aikaa terveydenhoitajan tekemään terveystarkastukseen, lääkärin tarkastusaikaa tarjotaan ensimmäisen tai toisen opiskeluvuoden aikana. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat opiskelijoille vapaaehtoisia. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta.

Lukiokoulutuksen opiskeluterveydenhuoltopalvelut järjestetään perhekeskuksen yhteydessä. Opiskelijaterveydenhuollossa palveluita tarjotaan ajanvarauksella sekä ilman ajanvarausta maanantaisin, tiistaisin ja perjantaisin klo 12-13. Opiskelijat saavat asuinalueensa terveysasemilta myös sairaanhoitopalveluja sekä suun terveydenhoidon.

Keskitetty puhelinpalvelu

Opiskeluterveydenhuollon keskitettyyn puhelinpalveluun voivat soittaa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta koko hyvinvointialueen toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevat ja heidän huoltajansa sekä yhteistyötahot.

Keskitetty puhelinpalvelu vastaa numerossa 014 266 2260 maanantaista torstaihin klo 8–16 ja perjantaisin klo 8–13. Siihen voi soittaa esimerkiksi äkillisiin terveydentilaan liittyvissä asioissa tai tehdä ajanvarauksia

Sähköiset yhteydenottokanavat

- Opiskelija voi varata ajan sähköisesti Hyvis-asiointipalvelun kautta Hankasalmella. Palveluun kirjaututaan pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella.
- Wilma: Opiskelija voi jättää Wilma-viestissä soittopyynnön terveydenhoitajalle. Wilma-viestien kautta ei voi muuten hoitaa terveyteen liittyviä asioita. Terveydenhoitaja voi lähettää sinulle Wilma-viestinä kutsun esimerkiksi 1. opiskeluvuoden terveystarkastukseen.
- Käytettävissäsi ovat myös sähköiset Omaolo- ja Omaks.fi -palvelut.

5.4 Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykososiaalisilla psykologi- ja kuraattori palveluilla edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Palvelujen avulla tuetaan myös oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat siirtyneet Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestettäväksi vuoden 2023 alusta.

Kuraattori

Kuraattori auttaa ja tukee oppilaita koulunkäynnin onnistumiseksi. Työn tavoitteena on oppilaiden hyvinvoinnin ja myönteisen kokonaiskehityksen edistäminen erityisesti kouluyhteisössä. Kuraattoripalveluista on säädetty oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013), lastensuojelulaissa (417/2007) ja perusopetuslaissa (1998/628). Lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään, että jokaisen oppilaitoksen käytettävissä on oltava opiskeluhuollon

vastaavan kuraattorin palveluja. Kuraattorityö on osa koulun opiskeluhoitoa, ja se koostuu sekä yksilö- että yhteisötason tuesta. Yksilötasolla kuraattori kartoittaa oppilaiden elämäntilannetta ja selvittää koulunkäyntiin liittyviä ja vaikuttavia sosiaalisia tekijöitä. Oppilaskohtaisen yksilötyöskentelyn lisäksi kuraattori tukee kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Kuraattorityön keskiössä on erityisesti oppilaiden sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen.

Kuraattori toimii yhteistyössä oppilaiden, huoltajien, opiskeluhoitoon, koulun opettajien ja muun henkilökunnan kanssa. Kuraattori osallistuu opiskeluhoitoryhmän ja on tarvittaessa mukana monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja ohjaa oppilaita tarpeen mukaan muiden tuki- ja palvelujen piiriin. Hän tekee yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten tahojen, kuten perheneuvolan sekä nuoris- ja sosiaalitoimen kanssa.

Psykologi

Koulupsykologipalvelut ovat osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista koulun opiskeluhoitoa. Psykologi toimii yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, opettajien ja muun opiskeluhoitoon henkilöstön kanssa sekä osallistuu opiskeluhoitoryhmään. Psykologin päätoimipiste sijaitsee perhekeskuksella ja vastaanotto toimii ajanvarausperiaatteella.

Koulupsykologityö painottuu oppilaiden psyykkisen hyvinvoinnin ja opiskelun tukemiseen sekä mielenterveyden ja oppimisen ongelmien ennaltaehkäisyyn. Psykologi tukee myös koululaisten vanhempia lasten kasvatukseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Psykologin kautta on saatavilla mm. keskustelutukea, neuvontaa ja ohjausta. Lisäksi psykologi arvioi mm. oppimis- ja keskittymisvaikeuksia sekä suunnittelee tukitoimia yhteistyössä oppilaan/opiskelijan, huoltajien ja opettajien kanssa. Vastaanotolle hakeutumisen taustalla voi olla esim. koulunkäyntivaikeudet, kuormittavat elämäntilanteet, jännittäminen, ahdistuneisuus tai muut mielialaan ja jaksamiseen liittyvät ongelmat.

5.5 Yhteydenotto opiskeluhoitoon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi

Kuraattoriin tai psykologiin voi ottaa yhteyttä oppilas/opiskelija itse, hänen huoltajansa ja muut yhteistyötahot, kun on huolta esimerkiksi oppilaan/opiskelijan koulunkäyntiin, käyttäytymiseen, perhetilanteeseen, sosiaalisiin suhteisiin ja tunne-elämään liittyvistä asioista. Jos opiskeluhoitoon työntekijä arvioi, että oppilaan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoitoon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä oppilaan/opiskelijan kanssa, on oppilaalle/opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen (ellei laissa toisin säädetä) annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä.

Myös jokin muu koulun työntekijä, joka ammatillisessa tehtävässään on saanut tietää oppilaan/opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskelu-
huollon psykologiin tai kuraattoriin.

Kuraattorin ja psykologin yhteystiedot: [Kuraattorin ja psykologin yhteystiedot](#)

6 Muut opiskeluhuollon monialaiset palvelut ja tukitoimet

6.1 Kouluruokailu

Perusopetuslain 31 pykälän mukaan opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Kouluruokailulla tuetaan oppilaiden ja opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä. Kouluruokailun ja koulupäivän aikana mahdollisesti tarjottavien välipalojen järjestämisessä otetaan huomioon kouluruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä.

Oppilaille ja opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua kouluruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen, mikä tukee osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyössä oppilaan/opiskelijoiden, huoltajan ja kouluterveydenhuollon henkilöstön kanssa sovitaan tukitoimista ja seurannasta oppilaan yksilöllisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa.

Hankasalmen kunnassa kouluaterioiden suunnittelusta vastaa keskitetysti ruokapalveluvas- taava yhdessä kouluruokailua hoitavan emännän kanssa. Kouluateriat valmistetaan Kuuhan- kaveden koululla sijaitsevassa keskuskeittiössä, mistä ne toimitetaan kunnan muihin koulu- hin. Koulut vastaavat oppilaiden/opiskelijoiden ruokailun valvonnan ja ohjauksen järjestämi- sestä. Iltapäivätoiminnassa mukana oleville oppilaille tarjotaan osallistumismaksuun sisältyvä välipala.

6.2 Koulukuljetus

Hankasalmen kunta järjestää koulukuljetusta perusopetuslain 32 §:n antamien ohjeistusten mukaisesti. Hankasalmen kunta tarjoaa perusopetuslaista poiketen kunnan esi- ja perusope- tuksen 1.-2. luokan oppilaalle koulukuljetuksen kunnan osoittamaan ensisijaiseen esiopetus- tai perusopetuspaikkaan, kun koulumatkan pituus on yli 3 kilometriä.

Esi- ja perusopetuksen oppilaiden varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivä- täistä kodin/asunnon ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun mennessään ja sieltä palatessaan. Matka mitataan lyhintä ympäri lukuvuoden kulkukelpoista turvallista reittiä pitkin. Tavoitteena koulukuljetusten järjestämisessä on turvallisuus, tasapuolisuus, taloudelli- suus ja tarkoituksenmukaisuus.

Lain mukaan oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää enintään 2,5 tuntia päivässä. Lukuvuoden alussa 13 vuotta täyttäneen tai perusopetuslain 17 § 2 momentin tarkoittamassa erityisopetuksessa olevan oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää kuitenkin enin- tään kolme (3) tuntia päivässä. Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina. Ohjattua odotus- ajan valvontaa järjestetään koulun toimesta. Ohjaajana voi toimia myös koulunkäynninoh- jaaja.

Kunnan kotisivuilta löytyy sivistyslautakunnan 1.8.2019 hyväksymä esi- ja perusopetuksen koulukuljetuksia koskevat periaatteet.

[HANKASALMEN KUNNAN KOULUKULJETUSPERIAATTEET 1.8.2019 alkaen](#)

6.3 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa noudatetaan opetushallituksen hyväksymien perusteiden mukaisia tavoitteita. Toiminnassa edistetään turvallisessa ympäristössä tapahtuvaa lasten luovuuden, sosiaalisten vuorovaikutustaitojen ja liikunnallisuuden kehittymistä, sekä lisäksi mahdollistetaan lapselle riittävä lepo. Toiminta koostuu erityisesti leikeistä, luovasta toiminnasta, liikunnasta ja vapaasta yhdessäolosta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on:

1. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
2. Tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen
3. Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta on kaikille 1.–2. luokan oppilaille sekä erityistä tukea tarvitseville 3.–9. luokan oppilaille suunnattua toimintaa. Lisäksi oppilaan, jolle on myönnetty pidennetty oppivelvollisuus tai koulunkäynnin aloittamista on siirretty yhdellä vuodella, on mahdollista osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Hankasalmella aamupäivätoimintaa ei ole pystytty järjestämään. Iltapäivätoimintaa järjestetään jokaisena lukujärjestyksen mukaisena arkikoulupäivänä kello 12–17 välisenä aikana. Koulujen loma- aikoina ja lauantaiyöpäivinä toimintaa ei järjestetä.

Lue lisää: [Aamu- ja iltapäivätoiminta](#)

6.4 Kummi-, tukioppilas-, oppilas/opiskelijakunta- ja tutortoiminta

Kummitoiminta

Kummitoiminta on keino tukea 0. –6.luokkalaisten koululaisten kasvamista ja oppimista sosiaalisuuteen, yhteisöllisyyteen ja toisten huomioonottamiseen. Koulun kummitoiminnan tavoitteena on edistää koululaisten turvallista ja pehmeää koulun alkua lievittäen koulutulokkaiden mahdollisesti kokemaa jännitystä ja pelkoja. Alakoulujen vanhemmat oppilaat (4.-6.lk) toimivat nuorempien oppilaiden kummeina auttamalla heitä sopeutumaan kouluun ja luomalla hyvää yhteishenkeä esim. järjestetyn yhteisen tekemisen myötä. Kummit voidaan valita jo esikoululaisille, mutta viimeistään ensimmäisen luokan oppilaille joko keväällä tutustumispäivän yhteydessä tai heti koulun alettua syksyllä.

Kummitoiminnan tavoitteena on lisätä suvaitsevaisuutta kouluissa ja vähentää koulukiusaamista. Kummitoiminta edistää koulun turvallisuutta ja oppilaiden sosiaalisia taitoja sekä kasvattaa lapsista aktiivisia, osallistuvia ja yhteisöstä vastuuta kantavia jäseniä. Kummitoiminta on lapsille vastuunoton ja yhteisvastuun opettelua.

Tukioppilastoiminta

Tukioppilastoiminta on Mannerheimin Lastensuojeluliiton tukemaa toimintaa. Tukioppilastoiminta on 7.–9.luokkalaisten tukijärjestelmä, joka perustuu vertaistuen ajatukseen. Tukioppilas

on vapaaehtoinen oppilas, joka haluaa toimia koulu yhteisön hyväksi ja auttaa muita oppilaita. Valinnat tehdään kirjallisten hakemusten perusteella ja haastatteluilla. Tukioppilaat koulutehtäväänsä. Ehdokkaiden soveltuvuudesta tehtävään kysytään vielä opettajakunnan mielipide. Toiminnasta vastaa koulussa työskentelevä opettaja.

Tukioppilastoiminnan tavoitteena on vaikuttaa hyvien kaverisuhteiden syntyyn sekä yhteisvastuun ja myönteisen ilmapiirin kehittymiseen koulussa. Toiminnan periaatteisiin kuuluu oppilaan luottamuksen säilyttäminen. Tukioppilaat tarjoavat vertaistukea toisille oppilaille, ja voivat kertoa aikuiselle esim. huolensa kiusaamisesta, minkä pohjalta aikuiset ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin. Tukioppilaat ovat osana luomassa myönteistä ilmapiiriä kouluun pitämällä tukitunteja 7.-luokkalaisille ja järjestämällä erilaisia tapahtumia. Tukioppilaat saavat todistuksen tukioppilaana toimimisestaan peruskoulun päätyttyä.

Oppilaskuntatoiminta

Perusopetuslain mukaan (47a§) oppilaskunnan toiminnan järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä.

Syyslukukauden alussa opettajat valitsevat keskuudestaan ja rehtori nimeää oppilaskunnan/opiskelijakunnan ohjaajan / ohjaajat, joka / jotka organisoivat luokissa tapahtuvan oppilaiden hallitusten jäsenten valinnan yhdessä luokanohjaajien kanssa. Luokittain valitaan äänestyksellä vähintään kaksi edustajaa oppilaskunnan hallitukseen (varsinainen ja varajäsen) lukuvuodeksi kerrallaan. Lukiossa opiskelijakunnan toiminnasta kiinnostuneet opiskelijat valitsevat opintotarjottimelta opiskelijakunnan opintojakson. Valitut edustajat valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan, sihteerin, ym. toimihenkilöt.

Oppilaskunnan tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista oppilaita koskevista asioista. Oppilaskunnan toiminta kehittää oppilaiden kykyä ja taitoja toimia omien ryhmiensä edustajina ja harjaannuttaa neuvotteluun perustuvaa yhteistoimintaa.

Opiskelijakuntatoiminta

Hankasalmen lukion opiskelijakuntaa johtaa yhteisesti valittu hallitus, joka mm. koordinoi toimintaa, valmistelee kannanottoja ja esityksiä koulun ja kunnan hallinnolle, vastaa opiskelijoiden mielipiteen julkittamisesta, vastaa toiminnan kehittämisestä ja varainkäytöstä, hoitaa yhteyksiä sidosryhmiin, järjestää yhteishenkeä ja koulu yhteisön hyvinvointia parantavia tapahtumia. Hallitusta ohjataan osallistumaan yhdessä rehtorin ja opettajakunnan kanssa lukuvuoden suunnitteluun, tuomaan opiskelijoiden näkemykset esille sekä edistämään opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä.

Tutortoiminta

Tutortoiminnasta kiinnostuneet lukion opiskelijat voivat valita opintotarjottimelta tutoropintojakson. Tutortoimintaa ohjaa lukiossa työskentelevä opettaja, joka valitaan tehtäväänsä lukuvuoden alussa.

Tutortoiminnan tarkoituksena on

- edistää opiskelijoiden hyvää yhteishenkeä ja hyvinvointia
- vahvistaa uusien opiskelijoiden ryhmäytymistä
- helpottaa uusien opiskelijoiden lukio-opintojen aloittamista
- tarjota vertaistukea aineopinnoissa
- edistää lukiomarkkinointia
- tutorit saavat kokemuksia roolimallina toimimisesta, ryhmänohjaamisesta, esiintymisestä, tapahtumien järjestämisestä ja vastuunkantamisesta

Tutortoiminnassa keskeistä on (OPS:n paikallinen lisäys)

- lukiolaisten yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden kehittäminen ja ylläpito tapahtumia ja tempauksia järjestämällä sekä
- lukion markkinointi
- ns. ainetutorointi eli vertaistuki eri oppiaineiden opiskelussa (esim. kielet ja matematiikka)
- tutorkoulutus, jossa opitaan ryhmäytötaitoja, vuorovaikutus- ja esiintymistaitoja sekä vahvistetaan valmiuksia toimia erilaisten ihmisten kanssa
- uusien tutoreiden värväys ja vertaisperehdytys
- tutortapaamiset, joissa suunnitellaan toimintaa ja jaetaan kokemuksia tutoroinnista

Tutortoiminnassa opiskelija saa toimintajaksonsa aikana runsaasti kokemuksia osallisuudesta ja vastuullisuudesta, mikä valmistaa häntä aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnalliseksi toimijaksi. Lisäksi opiskelija saa tutorkoulutuksen ja tutortoimijuuden kautta monenlaista vuorovaikutusosaamista. Hänen ryhmätyöskentely- ja viestintätaitonsa kehittyvät. Hän oppii toimimaan rakentavasti erilaisten ihmisten kanssa sekä tutorryhmässään että tutoroitavien kanssa. Opiskelija oppii sekä koulutuksen että tutortoimijuuden kautta tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Tutorointi ja tutorryhmässä toimiminen vahvistavat sosiaalisia taitoja, mikä lisää sosiaalista hyvinvointia. Ryhmässä toimiminen ja kokemukset muiden auttamisesta vahvistavat opiskelijan itsetuntoa.

6.5 Koulunkäynninohjaajan ja tulkitsemispalveluiden tuki

Koulunkäynninohjaajan perustehtävään kuuluu tukea oppilaiden toimintakykyä erilaisissa toimintaympäristöissä (mukaan lukien aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustehtävät) ja edesauttaa koulupäivän joustavaa sujumista. Koulunkäynninohjaajalta vaaditaan toiminnoissaan eettistä vastuullisuutta, kasvatustietoisuutta, vuorovaikutustaitoja ja kykyä kohdata erilaisuutta.

Koulunkäynninohjaaja osallistuu opettajan ohjauksessa oppilaan kasvatukseen ja ohjaukseen sekä on samalla aikuisen mallina oppilaille. Hän ohjaa ja auttaa oppilasta selviytymään koulun päivittäisistä tilanteista ja avustaa tarvittaessa koulumatkoilla tai -kuljetuksissa. Oppitunneilla koulunkäynninohjaaja ohjaa oppilaita opettajan ohjeiden mukaan. Hän voi myös ohjata oppilasta kuntoutukseen (esim. fysioterapiaan) liittyvissä tehtävissä ja opastaa apuvälineiden käytössä. Koulunkäynninohjaaja huolehtii opetustilan, apuvälineiden, oppimateriaalin ja opetus-

välineiden järjestämisestä ja valmisteleminen annettujen ohjeiden mukaisesti sekä osallistuu tarvittaessa erilaisiin valvontatehtäviin. Koulunkäynninohjaaja osallistuu myös opettajien ja muun koulun henkilöstön sekä huoltajien kanssa koulutyön ja opiskeluhuollollisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut. Palveluiden tarkoituksena on taata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö. Palveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien, opiskeluhoitohenkilöstön ja huoltajien yhteistyönä hyödyntäen mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

Perusopetukseen valmistavassa opiskeluhoitotyössä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

Tulkitsemispalvelut voivat olla esim. viittomakielentulkin palveluja tai muita kommunikointia tukevia palveluita. Tulkitsemis- ja avustajapalveluilla on suuri rooli puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen käyttämisen mahdollistajina. Niiden avulla sellaisetkin lapset, joilla on puutteita kommunikaatio-aidoissa, voivat olla vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa.

6.6 Oppilaanohjausmenettelyt

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta ja opiskelijaa oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden/opiskelijan persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Opinto-ohjaaja alkaa työskennellä oppilaiden kanssa 7. luokan aikana.

Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea oppilaan/opiskelijan onnistumista perusopetuksen/lukiokoulutuksen eri vaiheissa, vahvistaa opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta sekä kehittää oppilaan/opiskelijan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja. Opintojen edetessä työelämään tutustumisen ja tulevaisuuden vaihtoehtojen suunnittelemisen merkitys kasvaa. Ohjauksella vahvistetaan myös yhteistyötaitoja sekä kykyä toimia erilaisissa ryhmissä ja ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä.

Ohjauksen tehtävänä on osaltaan estää oppilaiden/opiskelijoiden syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa. Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen kestävä jatkumon, jonka toteuttaminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa.

6.7 Tuki nivelvaiheessa

Nivelvaihe varhaiskasvatuksesta/kotihoidosta esiopetukseen

Toukokuussa ennen esiopetuksen alkua on esiopetukseen tutustumispäivä, johon osallistuvat lapset, huoltajat, esiopetuksen opettaja sekä koulun erityisopettaja. Kevään aikana pidetään myös monialainen yleinen tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat varhaiskasvatuksen opettaja, esiopetuksen opettaja, neuvolan terveydenhoitaja, varhaiskasvatuksen ja koulun erityisopettaja sekä tarvittaessa muut asiantuntijat. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja kutsuu koolle palaverit.

Tehostettua tai erityistä tukea saaville lapsille järjestetään yksilökohtainen tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat huoltajat, esiopettaja, erityisopettajat ja muut lapsen kanssa työskentelevät asiantuntijat (esim. terapeutit). Palaverin yhteydessä kaikki asiakirjat luovutetaan huoltajan suostumuksella esiopettajalle. Mahdollisista tuen tarpeista esiopetuksessa keskustellaan ja niitä suunnitellaan yhdessä huoltajan kanssa.

Nivelvaihe esiopetuksesta kouluun

Opiskeluhuollon kokonaisuuteen kuuluu olennaisena osana myös tietojen siirtäminen esiopetuksesta alkuopetukseen. Hankasalmen kouluissa toteutetaan joustavaa esi- ja alkuopetusta. Niin kutsutussa jojo-toiminnassa esi- ja alkuopetusikäisiä oppilaita jaotellaan joustavasti erilaisiin ryhmiin eri oppiaineissa. Tällaisen opetustavan myötä jokainen oppilas voi saada kehitysvaiheelleen sopivantasoisia opetusta sekä harjoitella sosiaalisia taitoja erilaisissa ryhmissä.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen myötä kouluilla on jo laajaa tietoa ensimmäistä luokkaansa aloittavista oppilaista. Ensimmäiselle luokalle siirryttäessä opetuksen tavoitteet kuitenkin muuttuvat, joten on varmistettava, että riittävä tieto lapsesta siirtyy esiopetuksesta kouluun.

Siirtymisprosessi uuteen oppimis- ja opetuskuulttuuriin vaatii valmistelua ja joustamista oppimisprosessin turvaamiseksi. Tavoitteena on joustava koulun alku, jolloin tieto lapsen valmiuksista auttaa koulua joustamaan ja mahdolliset tukitoimet saadaan jatkamaan keskeytyksettä. Lahjakkaiden lasten kohdalla etukäteistieto ehkäisee mahdollista alisuoriutumista. Nivelvaiheissa oppilaan ja hänen kanssaan työskentelevien henkilöiden sekä kodin yhteistyö on erityisen tärkeää.

Hankasalmen kouluihin tulee oppilaita kunnan esiopetusryhmistä, jotka sijaitsevat koulujen yhteydessä. Esiopetusvuoden keväällä toukokuun tiedonsiirtopalaverissa luovutetaan tulevalle koululle lasten henkilökohtaiset esiopetuksen oppimissuunnitelmat ja välitetään myös opetuksen kannalta välttämättömät tiedot kirjallisella tiedonsiirtolomakkeella. Tiedonsiirtolomake on täytetty yhteistyössä vanhempien kanssa esiopetusvuoden kevätkeskustelussa. Lasten kouluvalmiutta arvioidaan monialaisesti ja mahdollisista tuen tarpeista keskustellaan ja niitä suunnitellaan yhdessä huoltajan kanssa. Jos kouluun tulee lapsia muista kunnista tai esiopetuksen ulkopuolelta, luokanopettaja pyytää lasten tietoja huoltajalta sekä vanhempien luvalla esiopetuksen opettajalta edellisestä asuinkunnasta. Tarvittaessa erityisopettaja tekee näille lapsille kouluvalmiustutkimuksen ensimmäinen luokan alussa.

Siirtyminen 6. luokalta 7. luokalle

Oppilaan siirtyminen 7. luokalle edustaa suurta muutosta hänen elämässään, vaikka yhtenäisen peruskoulun myötä kynnys kuudennen ja seitsemännen luokan välillä onkin madaltunut. Oppiaineiden määrä ja opittava aines lisääntyy, luokanopettaja vaihtuu eri aineenopettajiin ja opetusryhmän kokoonpano saattaa ainevalintojen vuoksi vaihdella. Myös oppilaan oma vastuu koulunkäynnistä lisääntyy ja monilla koulupäivän pituus kasvaa koulumatkan pidentyessä. Siirtymävaiheeseen liittyy ympäristö- ja toimintakulttuurin muutosten lisäksi myös siirtymä lapsuudesta nuoruuteen, mikä tuo vaiheeseen lisää haastetta.

Kuudennen luokan opettajille lähetetään maaliskuussa tiedonsiirtolomake, josta osan täyttää oppilas itse, osan huoltajat ja osan opettajat. Lomakkeiden tarkoituksena on koota tietoa oppilaiden vahvuuksista, haasteista ja ajatuksista sekä kartoittaa heidän tarvitsemiaan tukitoimia.

Kuuhankaveden koulun rehtori, opinto-ohjaaja ja erityisopettajat huolehtivat kuudensien luokkien oppilaiden tiedonsiirrosta käymällä alakoulujen erityisopettajien ja 6. luokan luokanopettajien kanssa tarpeelliset palaverit. Mukana tiedonsiirtokeskusteluissa ovat tarvittaessa myös huoltaja, kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja.

Erityisen tuen oppilaat kutsutaan huoltajiensa kanssa yksilökohtaiseen tapaamiseen Kuuhankaveden koululle kuudennen luokan keväällä tai viimeistään 7. luokan syksyllä. Mukana ovat yleensä oppilaan ja hänen huoltajiensa lisäksi 6. luokan luokanopettaja, erityisopettaja(t), 7. luokan luokanohjaaja ja tarvittaessa esim. koulunkäynninohjaaja, opinto-ohjaaja ja terveydenhoitaja. Samalla tarkistetaan voimassa olevan henkilökohtaisen opetuksen suunnitelman (HOJKS) mahdolliset muutokset.

Kuudesluokkalaisille järjestetään kevätlukukaudella Kuuhankaveden koulussa ainakin yksi ryhmäytymis- ja tutustumispäivä. Jos mahdollista, tuleva luokanohjaaja on luokkansa mukana. Kuudesluokkalaiset tapaavat tulevia luokkatovereitaan, tukioppilaita, luokanohjaajia ja muuta henkilökuntaa. Mahdollisuuksien mukaan myös nuorisotyöntekijöitä on mukana päivän suunnittelussa ja toteutuksessa. Opinto-ohjaaja pitää päivän aikana yhden oppitunnin yläkoulun käytänteistä yhdessä tukioppilaiden kanssa. Samalla myös uusi koulumatka tulee tutuksi.

Kuudesluokkalaisten huoltajille järjestetään yläkoululla vanhempainilta 6. luokan huhti-toukokuussa tai viimeistään 7. luokan syksyllä. Myös tukioppilaat ovat esittäytymässä vanhempainillassa. Luokanohjaajat tapaavat seitsemäsluokkalaiset huoltajineen lukuvuoden alussa keskusteluissa vanhempainvarteissa.

Lukuvuoden alussa koulu järjestää seitsemännen luokan oppilaille toimintapäivän yhteistyössä Hankasalmen nuorisotyön toimijoiden kanssa. Myös tukioppilaat osallistuvat päivän ohjelmaan, jonka tavoitteena on erityisesti myönteisen ryhmähengen luominen.

Siirtyminen toiselle asteelle

- Nivelvaiheen ennakointi käynnistyy 8. luokan oppilaanohjauksen oppitunneilla tutustumalla eri aloihin ja toisen asteen koulutukseen. Lisäksi järjestetään tutustumiskäyntejä toisen asteen oppilaitoksiin tarpeen mukaan vuosittain sovittavalla tavalla 8.–9. luokkien aikana.
- Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta annetaan perusopetuksen oppilaille, jotka tarvitsevat lisätukea jatko-opintoihin hakeutumiseen.
- Opinto-ohjaaja käy jokaisen 9. luokkalaisten oppilaan kanssa keskustelun jatko-opintoihin liittyen.
- 9. luokkalaisten huoltajille järjestetään huoltajien tilaisuus koskien jatko-opintovaihtoehtoja ja yhteishaun toteuttamista.
- Tehostettua opinto-ohjausta tarvitsevan oppilaan siirtymistä toiselle asteelle tuetaan huoltajan, erityisopettajan, opinto-ohjaajan, opiskeluhoollon henkilöiden, toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien ja opettajien välisellä moniammatillisella yhteistyöllä.
- Yhteishaun 9. luokkalaisten tekevät pääsääntöisesti oppilaanohjauksen tunneilla, tai tarvittaessa tuetusti opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa, sekä erikseen sovittaessa kotona.
- Jälkiohjausta varten opinto-ohjaaja tarkistaa kaikkien oppilaiden haun toteutumisen ja tarvittaessa ottaa yhteyttä oppilaisiin sekä huoltajiin. Kesän aikana vaille jatko-opintopaikkaa jääneille haetaan kesän lisähaussa opiskelupaikkaa opinto-ohjaajan avustuksella.
- Toisen asteen oppilaitosten kanssa tehdään tarvittaessa yhteistyötä peruskoulun jälkeen. Lupa tiedonsiirtoon pyydetään huoltajilta 9. luokan kevään aikana.
- Oppivelvollisuuden laajennettua 18 ikävuoteen asti, toisen asteen oppilaitoksen lisäksi opintojen suorittamista valvomassa ja tukemassa on asuinkunnassa työryhmä, johon kuuluu opinto-ohjaaja, kuraattori, nuorisotyöntekijä ja sivistystoimenjohtaja.

6.8 Harrastamisen Suomen malli

Harrastamisen Suomen malli on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) hanke, jonka päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Harrastusvalikoiman suunnittelussa keskeistä on ollut lasten ja nuorten toiveiden kuuleminen. Koulukohtaisia suosikkiharrastuksia on selvitetty oppilaskyselyjen kautta.

Harrastusvalikoimaan kuuluu muun muassa kokkaus, mopon/pyörän rassaaminen, jalkapallo, fut-sal ja muita liikuntaan liittyvää, parkour/akrobatia, sähly/pingis, elokuva, kuvataide, animaatio, musa/bändi jne. Harrastuksia tarjotaan omassa koulussa joko ennen koulun alkua tai välittömästi koulun jälkeen.

Harrastamisen Suomen mallin keskeiset periaatteet Hankasalmella:

- Hyvinvoinnin lisääminen ja vahvistaminen
Syrjäytymisen ehkäisy ja eriarvoisuuden vähentäminen
- Yksinolon vähentäminen ja kaverisuhteiden tukeminen sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen

- Taitojen kasvattaminen, onnistumisen kokemukset sekä lasten ja nuorten identiteetin vahvistaminen
- Perheiden tukeminen

Jokaiselle koululle on luotu oma harrastuslukujärjestys. Siinä näkyy kaikki harrastustoiminta, jota koulupäivän yhteydessä tarjotaan maksuttomasti. Kerhoja järjestetään pääasiassa koulujen tiloissa tai niiden välittömässä läheisyydessä. Kerhoja tarjoavat koulujen opetushenkilökunta, koulunkäynninohjaajat, nuorisotyöntekijät ja yhdistykset. Ennen harrastustoiminnan alkua koulut ohjeistavat oppilaita valitsemaan harrastuksia. Osallistujat ovat vakuutettuja harrastuksen keston ajan ja harrastustoiminta kuuluu koulupäivän yhteyteen.

Lisätietoa harrastuksista löytyy koulujen kotisivuilta.

6.9 Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat nuorille ohjattua toimintaa, tietoa ja neuvontaa nuorisotyön ja koulunuorisotyön kautta. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä nuorten kanssa. Osallisuuskasvatus on yksi keskeisistä nuorisotyön palvelukokonaisuuksista. Osallisuuskasvatuksen välittömänä tavoitteena on aikaansaada nuorelle tunne osallisuudesta, kuulumisesta johonkin ja vaikuttamismahdollisuudesta. Osallisuuden tunteen myötä nuoren kasvua tuetaan itsestään, ympäristöstään ja yhteiskunnasta kiinnostuneeksi aktiiviseksi kansalaiseksi.

Hankasalmella nuorisopalvelun toimijat tekevät yhteistyötä:

- oppilas/opiskelijakuntien ohjaavien opettajien kanssa ja tukioppilastoiminnassa/tutor-toiminnassa
- tiedottamisessa ja neuvonnassa
- koulun opiskeluhuollon toimijoiden kanssa ryhmän toiminnan kehittämisessä sekä nivelvaiheissa (siirtyminen 6. luokalta 7. luokalle ja 9. luokalta 2. asteelle)
- elämänhallinnan ja oppimisen tukemisessa eri aihealueilla (esim. ehkäisevä päihdetyö sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot)
- kotien kanssa, tiedonkulussa vapaa-ajan ja koulun välillä
- huoltajien vanhemmuuden tukemisessa
- opiskeluhuollon henkilöstön kanssa tuomalla huolen käsiteltäväksi sekä erityistä tukea tarvitsevien tunnistamisessa ja tukemisessa
- seuraamalla nuorten vapaa-aikaa ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten sekä nuorten aikuisten tilannetta
- työskentelemällä kuntatason monialaisessa opiskeluhuollon ohjausryhmässä
- tavoitteena kokonaisvaltainen näkemys ja ilmiöiden tunnistaminen nuorten arjessa

Nuorisotilatoimintaa järjestetään tällä hetkellä Hankasalmella pääsääntöisesti Kirkonkylällä kivi-koulun nuorisotiloilla. Nuorisotilat ovat avoinna yli 13-vuotiaille nuorille muutamana iltana viikossa. Turvallisessa nuorisotyöntekijän ohjaamassa tilassa voi mm. tavata kavereita, pelata erilaisia pelejä, kahvitella hyvässä seurassa, osallistua ohjattuun toimintaan, jonka sisältö suunnitellaan toiveiden mukaan, kuunnella musiikkia, katsella televisiota ja käyttää internetiä

sekä keskustella ohjaajien kanssa.

Lue lisää: [Nuorisopalvelut](#)

Etsivä nuorisotyö

Hankasalmella etsivät nuorisotyöntekijät tarjoavat 15—29-vuotiaille nuorille vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilöllistä neuvontaa ja ohjausta. Työskentelyn tavoitteena on tarjota tukea erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa keskeyttää opintonsa tai jotka eivät ole löytäneet jatko- opiskelupaikkaa tai työpaikkaa valmistumisensa jälkeen. Etsivä nuorisotyö tarjoaa mahdollisuuden henkilökohtaiseen ohjaukseen ja tukeen. Ensisijaisesti etsivät nuorisotyöntekijät palvelevat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella olevia nuoria sekä niitä, jotka toivovat apua johonkin itseään askarruttavaan asiaan.

Etsivän työn ohjaajat jalkautuvat sinne, missä nuoret liikkuvat. Nuoret voivat olla itse yhteydessä etsivän työn ohjaajiin tai ohjautua asiakkaiksi yhteistyötahojen kautta. Myös huoltaja, ystävät tai lähipiiri voivat olla etsivän nuorisotyön ohjaajiin yhteydessä, jos nuoren elämäntilanteesta herää huoli. Yksilöohjauksen alkuvaiheessa nuoren tilanne kartoitetaan ja asetetaan tavoitteita yhdessä työskentelylle. Työskentely nuoren kanssa voi olla esimerkiksi keskustelua, neuvontaa, tukemista ja nuoren tutustuttamista eri palveluihin.

Lue lisää: [Etsivä nuorisotyö](#)

6.10 Kasvatus- ja perheneuvola

Keski-Suomen hyvinvointialueen perheneuvolassa tuetaan lapsiperheitä erilaisissa haastavissa elämäntilanteissa. Lasten asioissa palvelut on tarkoitettu alle 18-vuotiaille nuorille. Perheneuvolassa työskentelee psykologeja, sosiaalityöntekijöitä ja lastenpsykiatri, jotka tapaavat perheen yleensä työparina.

Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä, kun

- herää huoli lapsen käyttäytymisestä, kehityksestä, mielialasta tai tunne-elämästä
- huoltaja tarvitsee tukea vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä
- perhe tarvitsee selvittelyapua perheen ristiriitatilanteisiin
- tarvitaan apua parisuhteen ongelmiin
- perhe harkitsee avio-/avoeroa tai perhe tarvitsee apua erosta selviämiseen
- lasta tai perhettä on kohdannut yllättävä tapahtuma esimerkiksi kuolema, onnettomuus tai sairaus

Hankasalmelaisia perheitä palvelee Laukaan perheneuvola. Tarvittaessa perheneuvola tekee yhteistyötä opettajan, koulun opiskeluhoitohenkilöstön, päiväkodin työntekijän, sosiaalityöntekijän, terveydenhoitajan ja lääkärin kanssa. Yhteistyön tapa suunnitellaan yhdessä perheen kanssa. Perhe on mukana yhteistyöneuvotteluissa.

Lue lisää:

[Kasvatus- ja perheneuvola](#)

[Laukaan perheneuvola](#)

Lastentutkimuslinikka (NMI)

Lastentutkimuslinikka on Niilo Mäki Instituutin (NMI) ja Jyväskylän kaupungin perheneuvolan ylläpitämä yksikkö, joka palvelee pääsääntöisesti alakouluikäisiä lapsia. Lastentutkimuslinikan tehtävänä on tarjota ja kehittää palveluja, jotka liittyvät lasten oppimisvaikeuksien ja muiden kehityksellisten häiriöiden arviointiin ja kuntoutukseen. Kuntoutustoiminta on yksilö-, pari- ja ryhmäkuntoutusta. Oppimisvaikeuksien kuntoutuksen lisäksi hoitomuotona on lasten neuropsykiatrista kuntoutusta, mikä edellyttää yhteistyötä Keski-Suomen keskussairaalan lastenpsykiatrisen yksikön ja alueen perheneuvoloiden kanssa. Neuropsykiatrista kuntoutusta tarvitsevien lasten hoito edellyttää myös pitkäjänteistä tukea vanhemmille ja koulun henkilökunnalle.

Lue lisää: [Lastentutkimuslinikka - Niilo Mäki Instituutti](#)

6.11 Erikoissairaanhoido ja sairaalakoulu

Lastenpsykiatria

Sairaala Novan lastenpsykiatria tutkii ja hoitaa alle 13-vuotiaita lapsia. Erikoissairanhoidossa tutkitaan ja hoidetaan lapsen toimintakykyä haittaavia tunne-elämän, vuorovaikutuksen ja/tai käyttäytymisen ongelmia silloin, kun neuvolan, terveyskeskuksen, pikkulapsiperheiden psykologin, koulupsykologin tai perheneuvolan apu ei riitä. Hoito toteutetaan lastenpsykiatrian poliklinikalla ja lastenpsykiatrian päiväosastolla. Lastenpsykiatrisen osastohoidon on sijoitettu Kuopion yliopistosairaalaan. Yhteistyötä tehdään lapsen perheen sekä verkostojen kanssa (päiväkodit, koulu, lastensuojelu). Lastenpsykiatrian poliklinikalle tarvitaan lähete tai konsultaatiopyyntö lääkäriltä. Lastenpsykiatrian poliklinikalla toimii työryhmiä, joilla on omat erikoisosaamisen alueensa.

Lue lisää: [Nova, lastenpsykiatria](#)

Nuorisopsykiatria

Keski-Suomen keskussairaalan nuorisopsykiatria tutkii ja hoitaa 13-17 vuotiaita nuoria. Konsultaatiopalveluita on tarjolla 22-vuotiaaksi asti.

Nuorten keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ovat

- ahdistuneisuushäiriöt,
- erilaiset masennustilat,
- syömishäiriöt ja
- sosiaaliseen toimintakykyyn liittyvät ongelmat.

Nuorisopsykiatrian vastaanotto- ja osastopalveluihin tarvitaan lääkärin kirjoittama lähete. Läheteen laatimisessa on suositeltavaa hyödyntää konsultoivia palveluja. Nuorisopsykiatrian vastaanottopalvelut toimivat kolmessa palvelutarpeeseen perustuvassa tiimissä. Vastaanottopalveluissa ja osastohoidossa toteutetaan oireenmukaisia hoitomalleja.

Lue lisää: [Nova, nuorisopsykiatria](#)

Kukkulan koulu

Kukkulan koulu on sairaalakoulu ja yksi Jyväskylän kaupungin kouluista. Koulun palveluita tarjotaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alueella. Kukkulan koulussa järjestetään pedagogista kuntoutusta sekä ohjataan ja konsultoidaan koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä. Sairaalakoulujen tehtävästä määrätään perusopetuslaissa.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista. (PoL 4, 3 mom)

Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. (PoL §3, 2 mom)

Kukkulan koulussa:

- järjestetään opetusta
- arvioidaan kouluvalmiuksia ja –taitoja
- ohjataan koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Lue lisää: [Nova, sairaalakoulu /Kukkulan koulu](#)

Lastenneurologia

Lastenneurologian poliklinikalla tutkitaan, seurataan ja hoidetaan 0–16-vuotiaita lapsia ja nuoria. Tyypillisiä sairauksia ovat mm.

- aivoperäiset kohtausoireet
- aivo- ja selkäydin sairaudet
- hermoston ja lihasten sairaudet
- erilaiset kehityksen erityisvaikeudet

Tämän lisäksi poliklinikalla suunnitellaan avohuollossa tapahtuvaa kuntoutusta.

Lastenneurologian poliklinikka toimii ajanvarauspoliklinikkana ja tutkimuksiin tarvitaan lääkärin lähete tai konsultaatiopyyntö. Päivystyspotilaat hoidetaan ensiapupoliklinikalla.

Poliklinikalla toimii moniammatillinen työryhmä mm. lääkäri, sairaanhoitaja, puheterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti, psykologi, sosiaalityöntekijä ja kuntoutusohjaaja. Tutkimus ja hoito suunnitellaan yksilöllisesti ja yhteistyössä vanhempien kanssa.

Lue lisää: [Lastenneurologia](#)

Valteri-koulu Onerva

Valteri-koulu Onerva sijaitsee Jyväskylässä. Koulu toimii Opetushallituksen alaisuudessa ja on osa valtakunnallista Oppimis- ja ohjauskeskusta. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri tarjoaa oppilaille, heidän perheilleen ja lähityöntekijöilleen tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Palveluista hyötyvät yleisen, tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevat lapset ja nuoret. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas voi käydä koulua omassa kotikunnassaan ja lähikoulussaan.

Ennakoivia palveluja ovat konsultointi, kehittämiskumppanuus ja tutkimusyhteistyö. Oppilaan oppimista vahvistavia palveluja ovat ohjauskäynnit, tukijaksot, arvioinnit, kuntoutus, neuropsykiatrinen valmennus, kommunikointimateriaalit, koulupaikka, tuettu asuminen, aamu- ja iltapäivätoiminta, leirit sekä koulun ja kodin yhteistyö.

Lue lisää: [Palvelut - Valteri](#)

6.12 Lastensuojelu

Jokaisella lapsella on oikeus erityiseen suojeluun ja huolenpitoon sekä turvalliseen kasvuun ja kehitykseen.

Lapsiperheiden sosiaalityö sisältää sosiaalihuoltolain mukaisen ja lastensuojelulain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin, sekä sen perusteella tarvittavien palvelujen järjestämisen. Keski-Suomen hyvinvointialueella eri työntekijät vastaavat eri osa-alueista (palvelutarpeen arviointi, perhesosiaalityö, lastensuojelun avohuolto, lastensuojelun sijaishuolto, lastensuojelun jälkihuolto). Lapsiperheiden sosiaalityö on suunnitelmallista ja tavoitteellista muutostyöskentelyä yhdessä perheen kanssa.

Avun tarpeessa oleva voi ottaa itse yhteyttä sosiaalihuoltoon. Yhteydenoton tai lastensuojeluilmoituksen voi tehdä myös jokainen, joka huomaa lapsen, nuoren tai perheen olevan avun tarpeessa. Yhteydenoton ja lastensuojeluilmoituksen voi tehdä puhelimitse, suullisesti tai kirjallisesti. Yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus tehdään ensisijaisesti sosiaaliohjaajalle. Ilmoitukset löytyvät tekstissä alempana sekä LIITE 2.

Velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus voidaan toteuttaa salassapitosäynnösten estämättä yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa tehtynä yhteydenottona sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi sosiaalihuoltolaki § 35 mukaisesti.

Edellytyksenä on, että

- yhteydenotto tehdään viipymättä ja
- yhteydenoton yhteydessä ilmoitusvelvollinen henkilö ilmoittaa yhteydenottoon johtaneet syyt.

[Lastensuojelulaki 25 a § \(Finlex\)](#)

Yhteydenotto voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Jos yhteydenottoa yhdessä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä (esimerkiksi kiireen vuoksi), tehdään lastensuojeluilmoitus.

Lastensuojelulain 25 §:ssä säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia niitä viranomaisia, jotka työssään toimivat lasten, nuorten ja perheiden parissa. Jokaisella koulun henkilökuntaan kuuluvalla on siis velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus salassapidon estämättä, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvitystä. Lastensuojelun ilmoitusvelvollisuus sivuuttaa muussa lain-säädännössä säädetyn salassapidon.

Kaikilla lastensuojelulain 25 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä, joilla on velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapseen kohdistunutta rikoslain (39/1889) 20 luvussa rangaistavaksi säädettyä seksuaalirikosta. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös vakavaa pahoinpitelyrikosepäilyä. Ilmoituskynnyks ei siis edellytä täyttä varmuutta, eikä edes todennäköisiä syytä rikoksen tapahtuneen.

Velvollisten lisäksi kuka tahansa saa tehdä yhteydenoton salassapitosäännösten estämättä. Yksityishenkilö voi tehdä ilmoituksen halutessaan nimettömänä. Jokainen yhteydenotto ja lastensuojeluilmoitus selvitetään tarpeellisessa laajuudessa ja selvityksen pohjalta arvioidaan tarve asiakkuudelle ja palveluille.

Sosiaalihuoltolain mukainen ilmoitus palvelun tarpeesta: [huoli-ilmoitus](#)

Lastensuojeluilmoitus: [Lastensuojeluilmoitus](#)

Lapsia ja perheitä tuetaan yhteistyössä kunnan omien palvelujen (varhaiskasvatus, koulu) ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

[Ota yhteyttä lapsiperheen tuen tarpeesta](#)

[Hyvinvointialueen lastensuojelu](#)

6.13 Ankkuritoiminta

Koulut tekevät esimerkiksi vaikeiden kiusaamistapausten selvittelyssä yhteistyötä Ankkuritoiminnan kanssa. Ankkuritoiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta sekä nuorisotoimesta. Tiimi tapaa nuoren ja hänen perheensä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta nuorta voidaan tukea ja tarvittaessa ohjata avun tai tuen piiriin.

Lue lisää: [Ankkuritoiminta](#)

Äkillisissä tilanteissa otetaan yhteyttä yleiseen hätänumeroon (112).

6.14 Maahanmuuttajaoppilaan opiskeluhuollollinen tuki

Maahanmuuttajaoppilaiden huoltajat ottavat ensisijaisesti yhteyttä omaan lähikouluun, jossa käynnistetään oppilaan tilanteen kokonaisarviointi. Selvitetään, voidaanko oppilas kielellisten, oppimisvalmiuksien ja koulutaidollisen osaamisen pohjalta sijoittaa suoraan ikätasoaan vastaavalle luokalle omaan lähikouluun ja tarvitaanko yleisen tuen lisäksi jotain muuta tukea. Oppilaalla on oikeus saada suomi toisena kielenä ja kirjallisuus opetusta, jos kielelliset valmiudet eivät ole riittävät suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen. Kouluyhteisön jäsenten tehtävänä on rakentaa omalta osaltaan uusien tulijoiden henkistä ja sosiaalista yhteisöön kuuluvuutta. Oppilaille (sekä huoltajayhteistyöhön) pyritään järjestämään myös tulkkausapua.

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten vanhemmat tarvitsevat tietoa niin koulun toimintaperiaatteista ja -tavoista kuin myös siitä, kuinka he voisivat toimia parhaiten oman lapsen oppimisen tukemisessa kotona. Yhteistyölle kodin kanssa on varattava riittävästi aikaa, varsinkin kotouttamisvaiheessa.

Kouluterveydenhoitaja tapaa oppilaan ja hänen huoltajansa mahdollisimman pian oppilaan ilmoittauduttua kouluun ja suorittaa tarvittavat terveystarkastukset ja terveydenhuollon palveluverkoston käytön ohjauksen. Kuraattori tapaa tarvittaessa myös oppilaan ja on yhteydessä huoltajiin sekä ohjaa perheen tarvittaessa muiden sosiaali- ja tukipalveluiden piiriin. Tarpeen mukaan voidaan myös yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän avulla kartoittaa muu oppilaan tarvitsema opiskeluhuollollinen tuen tarve pyrkien vastaamaan siihen käytettävissä olevin keinoin.

Lue lisää: [Monetra Tulkkipalvelut](#)

6.15 Muita tukipalveluja

Läksykerho

Hankasalmen kouluissa toimii läksykerho kouluajan ulkopuolella pääsääntöisesti kerran viikossa. Läksykerhoon voi oppilas tulla vapaaehtoisesti esim. kertaamaan ennen koetta tai hänet voidaan määrätä sinne suorittamaan tekemättä jääneitä kotitehtäviään. Läksykerhoa ohjaa opettaja tai koulunkäynninohjaaja.

Pedagogisen tuen ryhmä

Oppimisen ja koulunkäynnin tukena toimii Kuuhanaveden koulussa pedagogisen tuen ryhmä. Ryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettajat, koulupsykologi ja terveydenhoitaja sekä tarvittaessa myös luokanohjaaja, aineenopettaja tai muita opiskeluhoollon asiantuntijoita. Ryhmässä käsitellään yleisiä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyviä asioita sekä pedagogisia asiakirjoja (tehostettu ja erityinen tuki). Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa.

Aseman ja Niemisjärven kouluilla pedagogiset tuen asiat käsitellään moniammatillisesti yhteisöllisen moniammatillisen opiskeluhoolloryhmän kokoontumisten yhteydessä.

JOPO-luokka

Hankasalmella Kuuhanaveden koululla toimii JOPO-luokka. Joustavaa perusopetusta (JOPO) järjestetään n. 10 oppilaan ryhmissä ja se on tarkoitettu lähinnä 8.-9. luokkien oppilaille. Opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa. Oppilas suorittaa joko yleistä tai yksilöllistettyä oppimäärää ja jokaiselle oppilaalle laaditaan yksilöllinen oppimissuunnitelma (HOP) ja tarvittaessa henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Jopo-opetus on vuosiluokkiin sitomatonta opetusta.

JOPO:n tavoitteena on varmistaa perusopetuksen päättötodistuksen saaminen ja jatkokoulutukseen hakeutuminen. Oppilasasioissa tehdään tiivistä moniammatillista yhteistyötä mm. nuorisotyön, kouluterveydenhuollon ja oppilaanohjaajan kanssa. Kodin ja koulun tiivis yhteistyö on myös tärkeää.

Kenelle JOPO on tarkoitettu?

Jos oppilaalla on

- halu ja asenne korottaa omia arvosanoja
- kykyä toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa
- kykyä ja halua toimia työelämässä
- heikko koulumenestys
- paljon poissaoloja ja heikentynyt koulumotivaatio

Miten JOPOlla opiskellaan?

- Oppimisympäristöjä monipuolisesti vaihdellen
- lukuvuodessa useita työpaikkajaksoja
- leirikouluja ryhmäytymiseen ja toiminnalliseen oppimiseen
- koulutuskokeiluja
- toiminnallisia JOPO-päiviä, opintoretkiä ja opintokäyntejä

Tavoitteellisesti

- elämänhallinta- ja opiskelutaidot kehittyvät
- itsetunto ja itsensä tunteminen kasvavat
- oma-aloitteisuus lisääntyy
- peruskoulun päättötodistuksen saaminen varmistuu
- peruskoulun jälkeisten opintojen aloittaminen

JOPO-toimintamalli lisää oppilaiden opiskelumotivaatiota ja tavoitteellisuutta. Yleinen elämänhallinnan vahvistuminen ja sosiaalisten taitojen parantuminen lisäävät kykyä vastaanottaa elämän haasteita. Koulun ja kodin tehostettu yhteistyö on myös avuksi nuorten kasvun ja kehityksen tukemisessa.

Erityiset opetusjärjestelyt

Jokaisella oppilaalla on oikeus opetukseen. Joskus elämäntilanne, esimerkiksi sairaus, voi tilapäisesti vaikeuttaa tai estää oppilaan osallistumista opetukseen. Tällöin rehtori voi tehdä päätöksen erityisistä opetusjärjestelyistä (PeOI 18§). Erityiset opetusjärjestelyt voivat koskea yhtä tai useampaa oppiainetta, koulupäivää voidaan lyhentää, oppiaineen tehtäviä korvata jollain muulla tekemisellä tai oppilas voi esimerkiksi opiskella etänä opettajan antamien ohjeiden mukaan. Päätöksenteossa voidaan hyödyntää lääkärin antamaa arviota.

Erityiset opetusjärjestelyt -päätöksellä oppilaan opetus voidaan järjestää tuntijaosta ja opetussuunnitelmasta poiketen, ja se laaditaan aina yksilökohtaisesti oppilaan etu huomioiden. Päätös on määräaikainen. Kun on kyse erityisen tuen oppilaista, rehtori päättää erityisistä opetusjärjestelyistä erityisen tuen päätöksessä. Muussa tapauksessa rehtori tekee erillisen päätöksen.

Kotiopetus

Oppivelvollisen opiskelijan on osallistuttava perusopetuslain mukaisesti järjestettyyn perusopetukseen tai saatava muulla tavoin perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot, esim. opiskelemalla kotona. Kotiopetus ei ole perusopetuslain mukaista opetusta, mutta siinä tulee noudattaa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014).

Kotiopetukseen siirtymisestä päättää huoltaja, jonka täytyy ilmoittaa asiasta oppilaan asuinkunnan edustajalle. Ilmoituksen jälkeen huoltaja myös vastaa oppivelvollisen perusopetuksen oppimäärää vastaavien tietojen ja taitojen saavuttamisesta sekä oppivelvollisen lapsensa opintojen edistymisestä ja esim. oppimateriaalien hankkimisesta.

Kunta ei ole velvollinen järjestämään opetusta eikä palveluja ja etuuksia (esim. maksuttomia oppikirjoja ja kouluterveydenhuollon ja -psykologin palveluja) kotiopetuksessa olevalle oppivelvolliselle. Edellisessä kappaleessa mainitut erityiset opetusjärjestelyt koskevat vain koulua käyviä.

Opiskelun etenemistä selvittää ja arvioi asuinkunnan nimeämä tutkiva opettaja.

Lue lisää: [Kotiopetus](#)

Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)

Perusopetuksessa on tilanteita, joissa tarvitaan suurempaa tai toisenlaista joustoa kuin mihin yleinen vuosiluokittainen järjestelmä antaa mahdollisuuden. Tällaista joustoa tarjoaa perusopetusasetuksen 11 §:n 3 momentin säännös. Asetuksen mukaan oppilas voi vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan edetä opinnoissa oman opinto-ohjelmansa mukaan. Neuvoteltuaan asiasta oppilaan ja huoltajan kanssa rehtori/koulunjohtaja tekee asiasta hallintopäätöksen, ja oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaalle HOJKS. Oppilaan arviointia ajatellen vuosiluokkiin sitomattoman järjestelmän merkittävin jousto on se, että oppilas ei jää luokalleen mahdollisten hylättyjen tai puuttuvien suoritusten vuoksi.

Oppilas voi opiskella vuosiluokkiin sitomattomasti kaikilla tuen portailla. Yleisimmin VSOP-opetukseen siirrytään, kun oppilaalla tai opiskelijalla on väliaikainen este tai hidaste oppimisessa ja opiskelussa.

Joustava esi- ja alkuopetus

Hankasalmen alakouluilla aloitettiin joustava esi- ja alkuopetus kokeilu lv. 2021-2024 . Se on malli, jolla haetaan joustavia ratkaisuja alkuopetuksen järjestämiseksi. Esi- ja alkuopetuksen nivelvaihe on merkittävä vaihe lapsen onnistuneen koulupolun aloittamisen kannalta. Lasten kehitystasossa ja kouluvalmiudessa on suuria eroja samanikäistenkin lasten kohdalla. Tämä asettaa haasteita sekä esi- että alkuopetukselle. Joustavassa esi- ja alkuopetuksessa lapselle annetaan mahdollisuus siirtyä joustavasti esiopetuksen toimintatavoista peruskouluun omien valmiuksien mukaisesti. Joustava ryhmittely tarkoittaa sitä, että oppilaat jaetaan pienempiin ryhmiin taitojen, valmiuksien, osaamisen ja tuen tarpeen perusteella. Oppilaille pyritään antamaan oman oppimisen ja osaamisen kannalta kohdennettua opetusta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus edetä omien taitojensa mukaan. Joustavuuden pitäisi ilmetä siinä siten, että ryhmien kokoonpanot vaihtelevat kuten myös tarvittaessa opettajan roolit. Joustavassa esi- ja alkuopetuksessa on lukuisia erilaisia toimintamalleja, ja sen toteutuksen laajuus on kunnassamme koulukohtaista.

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Lue lisää: [Kulttuuri- ja liikuntapalvelut](#)

Perhetyö

Perhetyötä tehdään lapsen tai nuoren kotona, tapaamisilla joko perhetyöntekijän toimistolla tai esimerkiksi ulkona liikkuen. Perhetyö voi olla esimerkiksi perhetyöntekijän antamaa keskusteluapua tai tukea ja ohjausta erilaisissa arjen toiminnoissa. Perhetyö voi liittyä esimerkiksi vanhemmuuden tukemiseen, lasten hoidon ja kasvatuksen ohjaamiseen, kodin arjen ja arkirutiinien hallintaan, perheen toimintakyvyn vahvistamiseen, parisuhteen ja perheen vuorovaikutustaitojen tukemiseen, sosiaalisten verkostojen laajentamiseen tai syrjäytymisen ehkäisyyn. Perhetyö on usein käytännön avun ja psykososiaalisen tuen yhdistelmä. Perhetyön toimintamuotoja ovat ohjaus- ja neuvontakäynnit, varhaisen tuen perhetyö sekä lastensuojelun tehostettu perhetyö. Varhaisen tuen sekä lastensuojelun tehostettua perhetyötä myönnetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella.

Lue lisää: [Perhetyö | Keski-Suomen hyvinvointialue \(hyvaks.fi\)](#)

7 Yhteistyö oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Kasvatustyötä tehdään yhteistyössä kotien kanssa. Tämä edellyttää vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaan ja opiskelijan tuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Lapsen ja nuoren oppimispolun tärkein tukimuoto on toimiva yhteistyö vanhempien ja muiden huoltajien kanssa. Yhteistyössä on monia eri toiminnan tasoja, joilla kaikilla on oma tehtävänsä. Yhteistyötä voidaan tehdä sekä kunnan, koulun ja luokan tasolla että yksittäisen oppilaan ja hänen vanhempiansa kanssa.

7.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun välisen yhteistyön toteutumistapoja:

- lukuvuositedotteet (jaetaan lukuvuoden alussa / luettavissa koulujen Peda.net -sivuilla, sisältää mm. järjestyssäännöt, palvelut ja yhteystiedot)
- puhelinkeskustelut
- ajankohtaiset syys- ja kevättiedotteet
- sähköinen yhteydenpito (Wilman kautta, tekstiviestein tai sähköpostin välityksellä)
- vanhempainillat syys- ja kevätlukukaudella
- MS Teamsin kautta tapahtuvat vanhempainillat (esim. koskien luokkaretkiä)
- arviointikeskustelut, vanhempainvartit ja muut vanhempaintapaamiset yhdessä huoltajien ja oppilaan kanssa
- yhteistyö monialaisen asiantuntijaryhmän kanssakoulujen toimintasuunnitelmiin merkityt yhteiset juhlat, teemapäivät ja muut tapahtumat
- vanhempainneuvosto-/vanhempainyhdistystoiminta
- oppilaiden vierailut vanhempien työpaikoilla (Työelämään tutustuminen -jaksolla)

Hankasalmella on laadittu opas kodin ja koulun väliseen viestintään. Oppaasta on tällä hetkellä kouluilla sähköinen versio.

Lue lisää: [Opas kodin ja koulun väliseen viestintään](#)

7.2 Oppilaan ja opiskelijan vaikuttamismahdollisuudet kouluyhteisössä

Koulun toimintaa kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden ja opiskelijoiden mielipiteitä ja toiveita. Oppilaan ja opiskelijan osallistaminen koulun toimintaan ja sen suunnitteluun tukee oppilaan ja opiskelijan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta sekä edistää hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia.

Hankasalmella kouluissa on omat oppilaskuntansa ja lukiossa opiskelijatoimikunta. Oppilas- ja opiskelijakuntia kuullaan esim. ennen järjestyssääntöjen vahvistamista ja oppilaiden/opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä tehtäessä. Oppilaat ja opiskelijat saavat näin mahdollisuuden osallistua asioiden valmisteluun ja ilmaista mielipiteensä koulunsa

toimintaan liittyvistä, heitä yhteisesti koskevista asioista. Myös tukioppilas- ja kerhotoiminta sekä lukiossa tutortoiminta antavat mahdollisuuden osallistua koulun kehittämiseen.

Oppilailla ja opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa koulu yhteisön kehittämiseen myös valtakunnallisen kouluterveyskyselyn kautta. Kysely tehdään säännöllisesti kahden vuoden välein. Siihen vastaavat 5., 8. ja 9. vuosiluokan oppilaat sekä lukion 1. ja 2. vuosiluokan opiskelijat.

7.3 Huoltajille tiedottaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilailla, opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen ja sen oppilaiden ja opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta.

Koulun opiskeluhuollosta tiedotetaan koulun kotisivuilla, lukuvuositedotteiden avulla sekä koulun vanhempainiltojen yhteydessä. Ohjeet psykologin ja kuraattorin vastaanotolle hakeutumiseen sekä yhteystiedot löytyvät lisäksi sote-alueen hyväks.fi- sivustolta. [Keski-Suomen hyvinvointialue](#)

Opiskeluhuoltotyötä tukemassa on Wilma-käyttöjärjestelmä. Wilmaa käytetään mm. poissaolojen kirjaamisiin, viestintään kodin ja koulun välillä sekä tiedon välittämiseen opiskeluhuollon henkilöstön välillä. Yhteydenotto kuraattoriin, psykologiin ja terveydenhoitajaan tulee ensisijaisesti tehdä puhelimella tai kasvotusten.

7.4 Tiedonsaanti

Oppilaan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon.

Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuoltorekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

8 Opiskelun ja toimintaympäristön turvallisuus

8.1 Turvallinen arki ja sen edistäminen

Oppilaalla/opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa, ja se on osa koulu yhteisön toimintakulttuuria.

Fyysistä turvallisuutta edistetään huolehtimalla koulurakennukseen, opetustiloihin, opetusvälineisiin, opetuksen järjestämiseen, opetustilanteisiin ja välitunteihin sekä koulu yhteisön ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen liittyvistä turvallisuustekijöistä. Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että työelämään tutustumispaikka on turvallinen ja että oppilaan oppimisympäristö on työelämään tutustumisen aikana oppilaalle turvallinen. Koulu yhteisön turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksiin, tapaturmien ennaltaehkäisyyn ja tietoturvallisuuteen liittyvät tekijät. Turvallisuuden edistämässä ja turvallisuutta vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisyssä noudatetaan turvallisuutta ohjaavaa lainsäädäntöä, eri oppiaineiden opetuksen laadittuja turvallisuusohjeita sekä muita paikallisia turvallisuutta koskevia linjauksia.

8.2 Järjestyssäännöt ja seuraamukset

Opiskelun rauhallista sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä varten koulussa on järjestyssäännöt, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä. Niiden avulla pyritään edistämään myös perusopetukselle ja lukiokoulutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Nämä säännöt on laadittu oppilaita ja opiskelijoita varten. Koulun opettajat ja muu henkilökunta noudattavat heitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Järjestyssäännöt vahvistaa opettajakunnan ja vanhempainyhdistyksen esityksestä koulun ylläpitäjä Hankasalmen sivistyslautakunta. Sääntöjen muuttaminen tapahtuu samassa järjestyksessä. Hankasalmen kunnan peruskoulujen ja lukion päivitettävät järjestyssäännöt löytyvät kotisivuilta ja tämän suunnitelman liitteenä (LIITE 3).

Oppilaan ojentaminen ja kurinpitotoimet

Opiskelu huollossa pyritään ehkäisemään, tunnistamaan, lieventämään ja poistamaan kasvun ja oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia sekä muita ongelmia mahdollisimman varhain. Opiskelu huollon tehtävänä on tukea oppilasta/opiskelijaa myös tilanteissa, joissa hän toiminnallaan tai käyttäytymisellään on rikkonut koulun järjestyssääntöjä tai muita yhdessä sovittuja sääntöjä. Yleisimpiä syitä kurinpitotoimen käyttöön ovat opiskelu huollon selvitysten mukaan olleet oppilaan väkivaltainen, uhkaava käyttäytyminen, epäasiallinen käytös, jatkuva oppitunnin häirintä ja muiden oppilaiden kiusaaminen.

Jos oppilas/opiskelija ei noudata järjestyssääntöjä, menetellään perusopetuslain/lukiolain mukaisesti. Käytössä on perusopetuksessa kasvatuskeskustelu ojentamistoimenpiteenä, ja tarvittaessa voidaan käyttää myös jälki-istuntoa rangaistusmenettelynä. Sekä perusopetuksessa

että lukiokoulutuksessa kirjallisen varoituksen antaa koulun johtaja/rehtori. Koulusta määräaikaisesta erottamisesta päättää puolestaan sivistyslautakunta. Mikäli oppilas/opiskelija on erotettuna koulusta määräaikaisesti, oppilaalle/opiskelijalle tulee järjestää yksilökohtaista opiske-
luhuollollista tukea.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jonka käyttäytyminen on aiheut-
tanut kurinpitorangeistuksen tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi, järjes-
tetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa kurinpitopykälien tar-
koittamien toimenpiteiden jälkeen.

Ojentamis- ja turvaamistoimet perusopetuksessa

- kasvatuskeskustelu
- jälki-istunto (pelkän istumisen sijasta voi teettää myös kirjallisia ja suullisia tehtäviä)
- luokasta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi
- oppilaan opetukseen osallistumisen epääminen jäljellä olevan työpäivän ajaksi
- kotitehtävänsä laiminlyöneen oppilaan määrääminen työpäivän päätyttyä suoritta-
maan niitä valvonnan alaisena

Kurinpitorangeistukset perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa

- kirjallinen varoitus
- oppilaan erottaminen enintään kolmeksi kuukaudeksi

Hankasalmen kunnassa on luotu epäasiallisen käyttäytymisen puuttumismalli ja toimintaoh-
jeet häiritsevän, kielletyn tai vaaraa aiheuttavan esineen tai aineen tarkistamiseksi tai poisot-
tamiseksi (LIITTEET 5-7).

Perusopetuksessa koulun opettaja tai rehtori voi myös kasvatuksellisista syistä määrätä op-
pilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden tai tilan, jonka oppilas on
tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen, jos tekijä on varmasti
tiedossa ja yksilöitävissä. Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä tehtävä saa olla oppilaan iän
ja kehitystason huomioon ottaen oppilaalle vaarallinen tai raskas eikä sen suorittaminen saa
kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois
opetuksesta. Jos tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa op-
pilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tehtävän suorittaminen on otettava huomi-
oon, kun päätetään tämän lain mukaisista kurinpitotoimista sekä lasketaan korvattavan va-
hingin määrää, mikäli lisäksi vaaditaan vahingonkorvauksia.

8.3 Poissaolot ja niiden seuranta

Perusopetuksessa

Perusopetuslain mukaan oppivelvollisen peruskoululaisen tulee koulupäivinä osallistua koulutyöhön ja oppilaan huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Opetuksen järjestäjän tulee seurata oppilaan poissaoloja ja ilmoitettava luvattomista poissaoloista huoltajalle.

Oppilaan sairastuessa tai muun äkillisen syyn takia huoltaja on velvollinen ilmoittamaan opettajalle mahdollisimman pian oppilaan poissaolosta. Myös oppilas on velvollinen ilmoittamaan tunnin pitäjälle etukäteen sovitut menonsa, esim. hammaslääkäriin.

Koulun aikuisten tehtävänä on tukea oppilasta tämän kasvussa ja kehityksessä kohti hyvää aikuisuutta. Paljon koulusta poissaoleva lapsi/nuori tarvitsee usein moniammatillista tukea. Hänelle tulee antaa aikaa ja mahdollisuus tulla kuulluksi ja tuntea, että hänestä välitetään. Runsaat poissaolot haittaavat oppilaan koulutyötä syystä riippumatta. Tällaisessa tilanteessa pääsääntö on, että luokanopettaja/-ohjaaja kutsuu lapsen ja huoltajan keskustelemaan koulunkäynnin järjestelyistä ja tukitoimista. Paikalle kutsutaan tarvittaessa myös oppilashuollon henkilöstöä.

Poissaoloihin puuttuminen on tarpeen esim. seuraavissa tilanteissa:

- toistuvat poissaolot tietyiltä päiviltä tai tunneilta
- runsaat myöhästelyt
- selvittämättömät ja luvattomat poissaolot
- selvitetty (luvalliset) poissaolot, kun ne on jatkuvia
- jos poissaolojen syynä oleva sairaus ei ole selkeä, eikä ole lääkärin tai hoitavan tahon lausuntoja
- jos oppilaan suoriutumisen taso laskee merkittävästi
- oppilas on joka viikko pois koulusta

Luokanopettajanvalvojan/-ohjaajan tehtävänä on seurata oppilaan poissaoloja viikoittain ja käynnistää mallin mukaiset toimenpiteet.

Kun opettajaa huomaa, että oppilaalla alkaa olla poissaoloja aineenopettaja ottaa yhteyttä luokanopettajaan/-ohjaajaan.

Jos oppilaalla alkaa kertyä useita poissaoloja saman oppiaineen tunnilta, opettaja keskustelee ensin kahden kesken oppilaan kanssa kuunnellen tämän käsitystä tilanteesta (liittyvätkö poissaolot esim. kaverisuhteisiin, oppimisvaikeuksiin, elämäntilanteeseen, ristiriitoihin kotona tai koulussa) ja tekee oppilaan kanssa suunnitelman poissaolojen lopettamiseksi.

Jos poissaolot jatkuvat, opettaja kutsuu huoltajan palaveriin

Poissaoloihin puuttumisen malli:

LUVATTOMAT		LUVALLISET	
h/luku- kausi	toimenpide	h/ luku- kausi	toimenpide
15	Koulupalaveri	50	Opettaja keskustelee huoltajan kanssa ja ohjaa tarvittaessa tuen piiriin
30	Yksilökohtainen monialainen oppilashuoltoryhmän palaveri	100	Yksilökohtainen monialainen oppilashuoltoryhmän palaveri
50	Pyyntö palvelun tarpeen arvioinnista tai lastensuojeluilmoitus		Seurantapalaveri

Luvattomia poissaoloja ovat poissaolot, joihin ei ole saatu selitystä eikä lupaa huoltajalta. Luvallisia poissaoloja ovat kaikki muut poissaolot. Myös terveydellisten poissaolojen vuoksi on syytä kutsua kokoon palaveri ja siihen mukaan terveydenhoitaja, jotta voidaan kartoittaa oppilaan kokonaistilanne, myös terveydenhuollollinen.

Koulupalaveriin luokanohjaaja kutsuu huoltajan ja oppilaan lisäksi sitä koulun henkilöstöä, joka tietää oppilaan asioista parhaiten ja on eniten oppilaan kanssa tekemisissä. Koulupalaverin kokoonpano on syytä pitää pienenä.

Mikäli luvattomat poissaolot jatkuvat, kutsuu luokanopettaja/-ohjaaja koolle monialaisen palaverin, jossa on oppilashuollon henkilöstöä mukana (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi). Monialaisessa palaverissa arvioidaan tuen tarvetta, ja päätetään jatkotoimenpiteistä sekä seurannasta.

Luvattomien poissaolojen edelleen jatkuessa tukitoimista huolimatta, tehdään huoltajien ja/tai oppilaan kanssa yhteistyössä sosiaalityöhön pyyntö palvelutarpeen arviointiin tai lastensuojeluilmoitus. Vaikka poissaolotunteja olisi alle yllä olevan ohjeellisen rajan, mutta opettajalla on huoli lapsen tilanteesta, opettaja/rehtori/koulunjohtaja tekee oppilaasta lastensuojeluilmoituksen.

Perusopetukseen kehitetään parhaillaan sitouttavan koulu yhteistyön mallia, joka tukee oppilaiden läsnäoloa kouluissa sekä vähentää ja ennaltaehkäisee poissaoloja ja syrjäytymistä. Malli otetaan käyttöön kouluissa vuosina 2023–2024. Käyttöönotto edellyttää päivityksiä perusopetuslakiin ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2023.

Lue lisää: [OPH - Sitouttavan koulu yhteistyön malli](#)

Lue lisää: [OPH - Kouluakäymättömyys Suomessa](#)

Lukiossa:

Opiskelijan velvollisuus on osallistua opetukseen (lukiolaki 25§). Poissaoloon on aina pyydetty lupa etukäteen. Asiattomia poissaoloja ei hyväksytä. Kaikki poissaolot on selvitettävä välittömästi ja oma-aloitteisesti. Selvitykset tehdään Wilmassa. Jakson selvittämättömät poissaolot tuottavat opintojakson arvosanaksi I:n, joka korvataan numerolla vasta poissaoloselvitysten tekemisen jälkeen. Alaikäisiltä vaaditaan huoltajan, terveydenhoitajan tai muun viranomaisen todistus. Täysi-ikäiseltä vaaditaan terveydenhoitajan tai muun viranomaisen todistus oman selvityksen lisäksi, mutta myös huoltaja voi edelleen antaa selvityksen. Opintojakson suorittamisessa oleellinen osa on tuntityöskentelyllä, joten runsaat poissaolot vaikuttavat opintojakson arviointiin.

Mikäli opiskelijalle tulee yhden jakson aikana viisi selvittämätöntä poissaoloa, opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja asiaa tarkistetaan yhdessä. Mikäli poissaolot ilman selkeää syytä jatkuvat ja niitä tulee yli kymmenen tuntia, ryhmänohjaaja ottaa asian monialaisen opiskelijahuoltoryhmän käsiteltäväksi.

Jos huoli herää opiskelijasta liittyen mm. opinnoissa etenemiseen/jaksamiseen, oppilasta ohjataan eteen päin oppilashuollollisiin palveluihin, tarvittaessa järjestetään monialainen opiskelijahuoltoryhmä.

Enintään viiden päivän poissaolon myöntää perustellusta syystä ryhmänohjaaja. Pidemmät poissaolot myöntää rehtori. Yhden oppitunnin poissaolon voi myöntää ryhmänohjaaja tai opintojakson opettaja. Milloin lupaa ei ole voitu ennakolta pyytää, on poissaolosta ilmoitettava ryhmänohjaajalle välittömästi. Myös koulun tapahtumien järjestämisestä aiheutuvaan poissaoloon on pyydetty lupa opintojakson opettajalta etukäteen.

Autokoulun ajotutkinto ja liukkaan kelin ajotunti ovat hyväksyttäviä poissaoloja, mutta niihinkin on pyydetty lupa etukäteen. Autokoulun teoria- ja ajotunnit on pyrittävä suunnittelemaan oppituntien ulkopuoliselle ajalle, tai jos se ei ole mahdollista, niin siten että poissaolot eivät kerry saman oppiaineen tunneille. Poissaoloksi ei lasketa esim. osallistumista opiskelijakunnan kokouksiin, koulun juhlien harjoituksiin ja koulun suunnistusleireille. Poissaoloon lasetaan esim. autokoulutunnit, yksityisasiat, sairastamiset ja seurojen leirit.

Mikäli opiskelija saapuu oppitunnille yli 15 min myöhässä, merkitään koko tunti poissaoloksi (ei koske opiskelijakunta- ja tutortoiminnasta tai koulun juhlaharjoituksista johtuvia poissaoloja). Bussiin lähtö kesken oppitunnin ei ole hyväksyttävä syy poissaoloon.

8.4 Oppilaan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Esi – ja perusopetuksessa sekä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluvat kaikille koulu yhteisössä työskenteleville. Väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, mikä loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista

koskemattomuutta. Tekijänä voi olla oppilas, koulussa työskentelevä aikuinen tai kouluuyhteisön ulkopuolinen henkilö.

Koulun lisäksi kiusaamista tai häirintää voi tapahtua myös sosiaalisessa mediassa. Netti-kiusaamisen ilmitulo ja valvonta on hyvin monimutkaista ja voi edetä jo sangen pitkälle, ennen kuin tilanne tulee koulun, kodin tai muiden aikuisten tietoon. Koulukiusaamista voidaan ehkäistä kasvatuksellisin keinoin mm. oppilaiden ryhmäytymistä tukemalla, ohjaamalla erilaisuuksien sietämistä ja huolehtimalla riittävästä välituntivalvonnasta.

Uuden lainsäädännön mukaan koululle tuli myös velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syylistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Kouluuyhteisömme puuttuvat aina häiriökäyttäytymiseen. Kouluissamme toteutetaan kiusaamistapauksissa KiVa Koulu -menettelymallia. KiVa Koulu -toimintamalli ja siihen sisältyvien teemojen käsittely kuuluu erityisesti luokanohjaajille. Alakoulussa KiVa Koulu -tunteja pidetään luokilla 1 ja 4. Luokanohjaajan tunneilla 7.-9.lk:lla harjoitellaan ehkäisemään ja havaitsemaan kiusaamistilanteita, ja myös yhdessä ratkaisemaan niitä. Tunnella vastataan myös kirjalliseen kiusaamiskyselyyn, jonka perusteella luokanohjaajat selvittävät kiusaamistapauksia. Kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapauksissa voimme tarvittaessa ottaa yhteyttä myös poliisiin. Seksuaalirikosepäily ilmoitetaan aina poliisille ja lastensuojeluun.

Lue lisää: [Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

KiVa Koulu eli kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma on opetusministeriön rahoittama hanke koulukiusaamisen vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Ohjelma otettiin käyttöön Hankasalmen kouluissa vuoden 2009 syksyllä.

Lue lisää: [KiVa Koulu](#)

Lukiossa

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Hankasalmen lukiossa (SIVLTK 14.6.2022 § 67)

Lukiolain 21 § (714/2018) ja Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 § (1287/2013) velvoittavat lukion laatimaan suunnitelman opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelman tarkoitus on taata jokaiselle opiskelijalle turvallinen ja häiriötön opiskeluympäristö.

Lukion opiskeluhuoltoryhmä vastaa suunnitelman laadinnasta, sen vuosittaisen toteutumisen seurannasta ja tarvittaessa sen päivittämisestä. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Lukion opiskeluhuoltoryhmä vastaa myös ennalta ehkäisevän työn tekemisestä.

Lukuvuoden alussa käydään kaikissa ryhmissä ryhmänohjaajan johdolla keskustellen lävitse lukion järjestys- säännöt, joissa opiskeluympäristön turvallisuus ja häiriöttömyys on selkeästi todettu.

Jokaisen yhteisön jäsenen velvollisuus on välittömästi puuttua asiaan, mikäli havaitsee väkivaltaa, kiusaamista tai toisen opiskelijan häirintää. Mikäli yksittäisen opiskelijan tilanne sitä vaatii, kootaan asiantuntija- ryhmä hoitamaan asiaa.

Koulukiusaamiseen ja opiskelijahuoltoon liittyen on voimassa Rikosasioiden ja eräiden riitaasioiden sovittelusta annettu laki (1015/2005, 680/2015). Hankasalmen lukio tekee yhteistyötä Ankkuritoiminnan kanssa. <https://poliisi.fi/ankkuritoiminta-nuorten-tukena>

Yhteisötason toimet

- Lukuvuoden alussa käydään läpi opetussuunnitelman kohta 3.3 Opiskeluhoito ja siihen liittyvät liitteet.
- Lukion oppilaskunta ja tutorit edistävät omalla toiminnallaan, mm. tapahtumapäivien muodossa, hyvää yhteishenkeä ja toimii väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän estämiseksi.
- Opiskeluhoitoryhmässä analysoidaan THL:n kouluterveyskyselyn ja muiden mahdollisten kyselyiden tuloksia sekä tiedotetaan koko yhteisölle ja päätetään kehittämistoimista

Ryhmätason toimet

- Uusille opiskelijoille pidetään lukuvuoden alussa ryhmäyttämistuokioita yhdessä oppilaskunnan, tutoropiskelijoiden, ryhmänohjaajien ja kuraattorin kanssa
- Lukuvuoden aikana toteutetaan koko lukion yhteisiä tapahtumia (oppilaskunta, tutorit), jotka edistävät opiskelijoiden, opettajien ja henkilökunnan välisiä suhteita.

Yksilöllisen tason toimet

- Yksilötason asian tiedoksi saanut tai havainnut opettaja keskustelelee aina ensin opiskelijan itsensä kanssa.
- Asian vakavuudesta riippuen opettaja saattaa asian heti myös alaikäisen opiskelijan huoltajan tietoon.
- Tarvittaessa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.
- Tarvittaessa tehdään yhteistyötä myös sosiaaliviranomaisten, terveydenhuollon tai Ankkuripoliisin kanssa.

8.5 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Esi- ja perusopetuksessa sekä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ja lukiossa

Kouluyhteisön turvallisuutta ohjaavat työturvallisuuslaki ja sen mukainen työsuojelun toimintaohjelma. Muita turvallisuutta ohjaavia säädöksiä ovat pelastuslain- ja asetuksenedellyttämä ajan tasalla oleva **pelastussuunnitelma**. Kouluilla järjestetään suunnitelman mukaisia pelastusharjoituksia.

Koulullamme on **turvallisuutta koskevat toimintaohjeet**. Kouluyhteisön terveellisyyttä, turvallisuutta ja toimintaohjeiden toteutumista seurataan ja arvioidaan suunnitelmallisesti yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa.

Koulun **kriisisuunnitelmassa** ovat ohjeet kriisitilanteissa toimimisesta ja psykososiaalisen tuen järjestämisestä. Turvallisuuden edistämiseksi koulu toimii yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa. Jokaisella koululla on oma kriisisuunnitelmansa.

Ohjeet toimimisesta väkivaltatilanteessa on liitteenä (LIITE 8).

Kuntaan on valmisteltu yhteinen **lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevien kriisivalmiussuunnitelma** hyödyntämään henkilöitä, jotka eri tahoilla ovat lasten ja nuorten kanssa tekemisissä. Johtoajatuksena on ollut: *”Tärkeintä on, että kriisin keskellä jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus kohdata turvallinen aikuinen turvallisessa ympäristössä.”*

Kriisisuunnitelmassa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden yhteistyö sekä työn ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän tiedottamisen periaatteet.

Suunnitelman vuosittaisesta päivittämisestä vastaa nuorisopalvelut (SIVLTK 12.9.2023 § 76) ja se on laadittu täydentämään kunnassa olemassa olevia valmiussuunnitelmia ja kuntakohtaista opiskeluhoitosuunnitelmaa.

9 Opiskeluhoollon arviointi ja kehittäminen

Perusopetuksen ja lukion monialainen opiskeluhoitoryhmä seuraa ja päivittää opiskeluhoitosuunnitelmaa sekä tiedottaa siitä oppilaita/opiskelijoita, huoltajia, opetustoimen henkilöstöä sekä opiskeluhoitopalveluja.

Esi- ja perusopetuksessa sekä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa

Hankasalmen koulujen opiskeluhoitoryhmät kehittävät ja arvioivat toimintaansa säännöllisesti. Opiskeluhoitotyön arviointi on suunnitelmallista, monipuolista ja jatkuvaa. Opiskeluhoitotyön laadun näkökulmasta on tärkeää, että työn tekemisen edellytykset ovat asianmukaiset ja toimintatavoissa voidaan aidosti ottaa huomioon oppilaan etu.

Opiskeluhoitopalveluiden hyvän laadun edellytyksiä voidaan pohtia seuraavien kriteerien mukaan:

- opiskeluhoitoryhmän toiminta ja käytänteet, vuorovaikutus koulun opetushenkilöstön kanssa
- palveluiden resursointi/saatavuus
- työn hallinnollinen organisointi/esimiestyö
- palveluista tiedottaminen

- työtilat ja työvälineet
- täydennyskoulutus ja työnohjaus

Opiskeluhuollon kehittämisessä tavoitteiden määrittäminen on tärkeä työvaihe. Kehittämistyön tavoitteiden tulisi pohjautua käytettävissä olevaan tietoon lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta kunnassa ja kohdistua koulujen keskeisimpiin kehittämistarpeisiin.

Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on siirtää opiskeluhoitotyön painopistettä korjaavasta toiminnasta ennaltaehkäisevään työhön. Oppilaan fyysinen ja psyykinen hyvinvointi saavutetaan parhaiten ennaltaehkäisevällä työllä luomalla koulun arkityöskentely, toimintaympäristö ja - kulttuuri hyvinvointia tuottaviksi ja tukeviksi. Yksittäisiin oppilaisiin kohdistuvan työn lisäksi tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia niissä ryhmissä, luokissa ja yhteisöissä, joiden jäsenenä lapset ja nuoret toimivat.

Lukiassa

Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetuspalveluiden ja sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden opiskelijahuolto- ja palveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §)

Lukion toimintasuunnitelmassa on määritelty seurattavat asiat, tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät ja vastuussa oleva tahot.

- Opiskelijahuollon toiminnasta ja palveluista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille ja koulun henkilökunnalle opinto-oppaassa sekä lukuvuosisuunnitelmassa
- Opiskeluhoitoryhmä seuraa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon käytäntöiden toteutumista lukuvuosittain
- Tietoa opiskeluhoollon toiminnasta kootaan erilaisista kyselyistä ja selvityksistä sekä opiskelija-, huoltaja- ja opettajapalautteiden perusteella

Opiskeluhoollosta saatavien seurantatietojen pohjalta toimintaa kehitetään edelleen ja keskeisistä tuloksista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille, koulun henkilökunnalle ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

Liitteet

Liite 1. Tarkasteluoikeudet aiempiin opiskeluhuollollisiin asiakirjoihin

TARKASTELUOIKEUDET, aiemmat opiskeluhuollolliset asiakirjat

Allekirjoituksella oppilas ja huoltaja(t) hyväksyvät sen, että oppilaan kaikkia AIEMPIÄ opiskeluhuollollisia asiakirjoja voivat tarkastella:

☐ koulun johtaja/rehtori	☐ kuraattori
☐ luokanopettaja/luokanohjaaja	☐ psykologi
☐ erityisopettaja	☐ terveydenhoitaja
☐ muu opettaja	☐ opinto-ohjaaja

joku muu (esim. avustaja yms.)

Allekirjoitukset	Paikka ja päivämäärä

	oppilaan allekirjoitus ja nimenselvennys

	huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

	huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

	kansilehden laatijan allekirjoitus, nimenselvennys ja asema

Liite 2. Sosiaalihuoltolain 35 §:n mukainen ilmoitus henkilön palvelun tarpeesta

[Sosiaalihuoltolain mukainen huoli-ilmoitus.pdf \(hyvaks.fi\)](#)

Liite 3. Lastensuojelulain LsL 25 § mukainen lastensuojeluilmoitus

[Lastensuojeluilmoitus LsL 25 § ilmoitusosa \(thl.fi\)](#)

HANKASALMEN KUNNAN PERUSOPETUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Toimintaperiaattemme perusopetuksessa on: 'Hyvän arjen koulu'

Tämän koulun oppilaana

- Kunnioitan toisia ihmisiä
- Kunnioitan toisten omaisuutta
- Noudatan hyviä käytöstapoja ja käytän asiallista kieltä
- Noudatan koko koulun henkilökunnan antamia ohjeita
- Pyrin terveellisiin elämäntapoihin
- Hyväksyn erilaisuutta
- Huolehdin ympäristöstäni ja sen turvallisuudesta
- Olen vastuullinen koululainen

Nämä järjestyssäännöt on laadittu yhteistyössä oppilaiden, opetushenkilöstön ja huoltajien kanssa ja ne vahvistetaan Hankasalmen kunnan sivistyslautakunnassa. Koulun järjestyssäännöt sekä niitä tarkentavat koulukohtaiset käytänteet käsitellään joka lukuvuoden aluksi kouluilla. Järjestyssääntöjen ja käytänteiden rikkomisesta seurauksena ovat perusopetuslain mukaiset kurinpitotoimet.

Koulun rehtori voi tarvittaessa antaa em. sääntöihin tarkennuksia tai lisäohjeita virkavelvollisuutensa perusteella. Näitä tarkennuksia ja ohjeita tulee noudattaa kuten järjestyssääntöjä.

Hankasalmen lukion järjestyssäännöt

Koulumme tavoitteena on kasvattaa opiskelijoista hyvinvoivia ja sivistyneitä ihmisiä. Toimintamme pohjautuu arvoihin, jotka ovat vastuullisuuteen kasvaminen, yhteistyön tekeminen, sisäinen yritteliäisyys, luova itsensä toteuttaminen, rakentava kriittisyys, kasvu omaan kulttuuriin ja kansainvälisyyteen sekä muutosvalmius.

Pyrimme tekemään koulustamme turvallisen, rauhallisen ja viihtyisän. Tämä edellyttää yhteisiä sopimuksia käyttäytymisestä ja hyvistä tavoista sekä tietoa velvollisuuksista ja oikeuksista.

Nämä järjestyssäännöt ovat voimassa kouluaikana, joksi katsotaan työjärjestyksen mukainen koulupäivä sekä työsuunnitelman mukainen koulun ulkopuolinen toiminta.

Jos opiskelija toimii järjestyssääntöjen tai henkilökunnan ohjeiden vastaisesti, siitä voidaan rangaista lukiolain 26§ mukaan.

Järjestyssäännöt:

1. Toimin niin, että kaikki tuntevat olonsa turvalliseksi. En aiheuta vaaraa tai vahinkoa enkä kiusaa ketään.
2. Noudatan hyviä tapoja ja käytän asiallista kieltä. Annan kaikille työrauhan.
3. Käsittelen koulun omaisuutta vastuullisesti ja annettujen ohjeiden mukaisesti.
4. En tupakoi tai esiinny päihteiden alaisena enkä tuo päihteitä lukioon. Koulumme on päihteetön ja savuton.
5. Saavun oppitunneille ajoissa, minulla on opiskeluvälineet mukana ja kotitehtävät tehtyinä. 6. Käytän läppäriä vain koulutehtäviin. Mobiililaitteita käytän niin, etten häiritse omaa tai muiden oppimista. Oppitunnilla laitteita käytetään vain opettajan luvalla. Koetilanteessa mobiililaitteita ei pidetä esillä.
6. Toimin opinnoissani rehellisesti: en plagioi, en luntaa tai toimi muuten vilpillisesti.
7. En ole poissa koulusta ilman pätevää syytä. Selvitän poissaoloni koulun ohjeiden mukaisesti.
8. En käytä ulkojalkineita koulun sisätiloissa.
9. Huolehdin yleisestä siisteydestä ja viihtyvyydestä omalta osaltani.
10. En tule kipeänä kouluun.

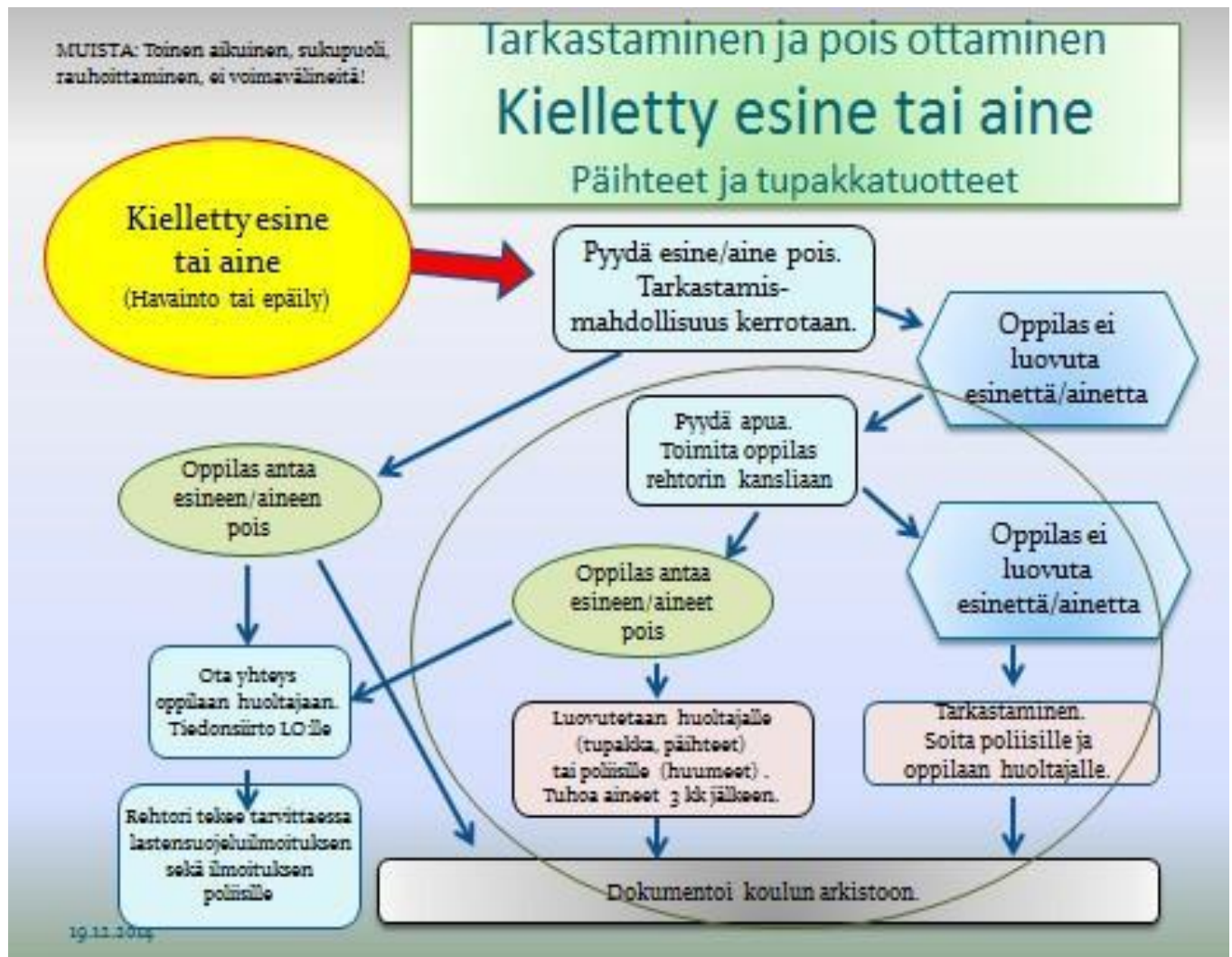
Nämä järjestyssäännöt on laadittu yhteistyössä opiskelijoiden, opettajien ja huoltajien kanssa ja ne vahvistetaan sivistyslautakunnassa. Järjestyssäännöt ja niitä tarkentavat koulun käytänteet käsitellään opiskelijoiden kanssa joka lukuvuoden alussa. Tarvittaessa rehtorilla on oikeus tarkentaa ja soveltaa näitä järjestyssääntöjä.

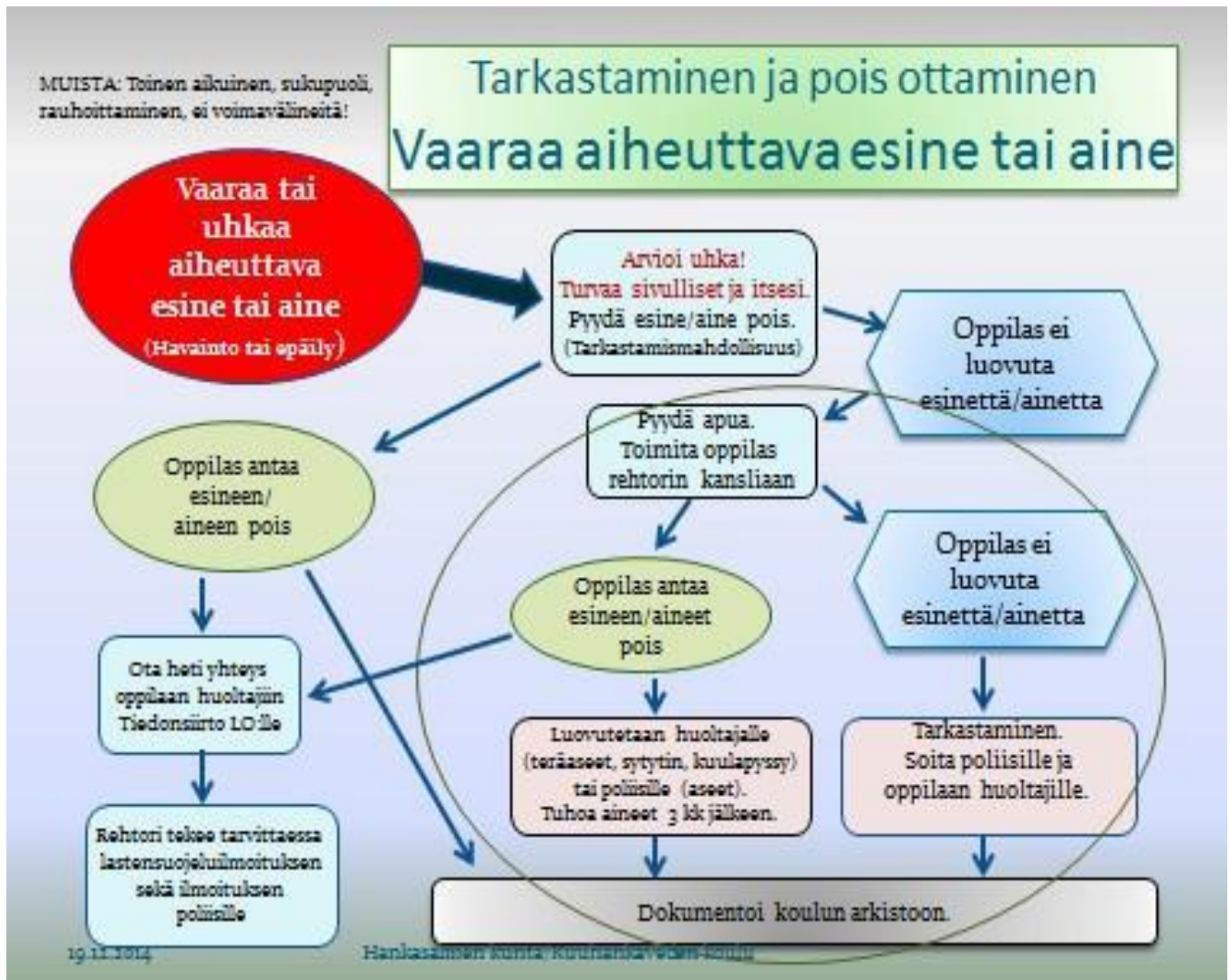

Liite 8. Kielletyn esineen tai aineen tarkastaminen ja pois ottaminen

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käyttöä ehkäistään eri oppiaineiden tunneilla mm. terveystieto ja liikunta. Lisäksi kouluterveydenhoitaja ja nuorisotoimi työskentelevät näiden aineiden käytön ennaltaehkäisemiseksi.

Väkivaltatilanne koulussa

Lähtökohtana on

- väkivaltaa ei hyväksytä
- uhkaavaan tilanteeseen ja fyysisen väkivallan ilmenemiseen on tartuttava heti
- vakava väkivaltatilanne koulussa koskettaa koko yhteisöä
- väkivaltatilanteen selvittelyssä työntekijät joutuvat aina harkitsemaan menettelytavat tapauskohtaisesti
- ketään ei saa jättää yksin

Toimintaohjeet väkivaltatilanteen uhatessa:

- Ole rauhallinen
- Pyri keskustelemalla rauhoittamaan tilanne
- Ole asiallinen, mutta jämäkkä
- Älä provosoi, ole roolissasi
- Unohda kaikki sankariteot
- Katso pakotie
- Hälytä apua

Fyysinen väkivalta

Ensimmäinen väkivaltatilanteeseen tuleva aikuinen

- älä poistu paikalta
- lähetä oppilas/oppilaat hakemaan apua opettajilta tai kansliasta

Puuttumisen keinot

- yleisö pois, jos mahdollista
- säilytä malttisi, muista oma turvallisuutesi
- huuda lujaa LOPETA! SEIS!
- toimi päättäväisesti ja jämäkästi

Tilanteeseen tuleva toinen aikuinen

- tue toisen aikuisen toimintaa
- muista oma turvallisuutesi

Tilanteen lauetta

- tarvitaanko ensiapua?
- jos näkyviä paikkausta vaativia vammoja, terveyskeskukseen
- jos vakavampia vammoja, soita 112 (kutsu tarvittaessa poliisi)
- osapuolet rauhoittumaan eri tiloihin
- jos poliisi on kutsuttu, odota poliisia
- mitä tapahtui? kirjaa ylös osapuolten ja silminnäkijöiden täsmällinen kuvaus tapahtuneesta

Kotiin tiedottaminen

- sovitaan, kuka soittaa
- kerrotaan, mitä tapahtui ja miten asiaa on hoidettu
- kysytään, miten huoltajat haluavat menetellä (tekevätkö rikosilmoituksen
- jos tekevät, koulu toimii rajoitetusti rikosasian selvittelyn ollessa kesken)
- sovitaan tapaaminen huoltajien kesken, jossa annetaan sovitteluehdotus mietittäväksi

Jälkihoito

- huoltajien tapaamisessa sovitaan jatkosta
- sovitteluesityksestä tehdään päätös vasta, kun kaikki osapuolet ovat pohtineet asiaa ja ovat sopimuksesta yhtä mieltä

Henkinen väkivalta / kiusaaminen

- puutu tilanteeseen heti
- tilanteen selvittely etenee KiVa-koulu toimintaohjelman mukaisesti

Äkilliset psyykkiset kriisit

- yleisö pois, mikäli mahdollista
- rauhoittele
- yhteys terveydenhoitajaan, psykologiin, kuraattorille tai terveyskeskukseen
- ilmoitus kotiin

Oppilashuoltoa ohjaavat asiakirjat

Lainsäädäntö <http://www.finlex.fi>

- Suomen perustuslaki (173/1999)
- Perusopetuslaki (628/1998), (477/2003), (642/2010)
- Perusopetuslakia koskevat muutokset 1.1.2014 (Työrauha ja osallisuus)
- Perusopetusasetus (1194/1998)
- Hallintolaki (434/2003)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998)
- Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003)
- Kansanterveyslaki (626/2007)
- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta(380/2009)
- Työturvallisuuslaki (782/2002)
- Pelastuslaki (468/2003)
- Pelastusasetus (787/2003)
- Poliisilaki (493/1995), (21/2001)
- Nuorisolaki (72/2006)
- Laki lasten päivähoidosta (36/1973),(1290/1999)
- Laki lapsen huolto- ja tapaamisoikeudesta (361/1983)
- Henkilötietolaki 1999
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Sosiaali- ja terveysministerin asetus potilasasiakirjoista 2009
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)

Kansainväliset sopimukset

- Unescon Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989
- Salamancan sopimus (Salamanca Statement), 1994
- Luxemburgin peruskirja (The Charter of Luxemburg), 1996
- YK: n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus, 2006

Asiakirjat

- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012)
- Vammaispoliittinen ohjelma
- Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhuolto, Asetuksen (380/2009) perustelut ja soveltamisohjee